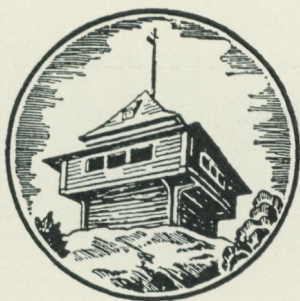

Årsavgift till Nordiska Museet.

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1955**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1955

Redaktion:

ANDREAS LINDBLOM · GÖSTA BERG · BENGT BENGTTSSON

Redaktör: Bengt Bengtsson

Omslagsbilden: "Årsavgiften till Nordiska Museum."

Efter en akvarell av Fritz von Dardel (d. 1901). Ägare friherrinnan Martha Barnekow, Sinclairsholm.

En av Hazelius' kanslikullor kommer på besök till en medlem av Samfundet för Nordiska museets främjande (den nuvarande Skansenföreningen) för att inkassera årsavgiften. Beloppets storlek kan lämpligen — med tanke på det förändrade penningvärdet — jämföras med nuvarande avgift; se härom omslagets sista sida!

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1955

Djuptrycksplanscher från Nordisk Rotogravyr

EKSHÄRADSGÅRDENS INVIGNING

av Andreas Lindblom

Söndagen den 30 maj 1954 var den stora dagen då Värmlandsgården invigdes. Solen strålade så skönt som tänkas kunde, häggarna slösade sin snö i tävlan med fruktträden och Skansens gräsmattor med dess mängder av blommor tedde sig vackrare än på flera år. Hela dagen gick i sommarvärmens och glädjens tecken för alla de tusenden som då mött upp både från Värmland och Stockholm.

Det värmländska inslaget var starkt redan i Seglora kyrka, där biskop Arvid Runestam predikade i närvaro av landshövdingparet Axel Westling och representanter för Nordiska museets nämnd, däribland dess ordförande hovrättsrådet J. Nordenfalk, och många av den gamla gårdens donatorer. Biskopens varmhjärtade tal väckte stor anklang och ej minst det barndop som följde efter gudstjänsten. Prosten Ludvig Krook i Ekshärad var liturg och sången leddes av kantor Erik Bolin som hade stor heder av Ekshärads hembygdskörs prestationer. När gudstjänsten slutat, var tiden inne att bege sig till gården, där en stor skara var församlad med statsminister Erlander, utrikesminister Undén och justitieminister Zetterberg i spetsen.

På slaget 13 stämde de värmländska spelmännen upp, varefter hovsångerskan Helga Görlin på sitt utsökta sätt sjöng Värmlandsvisan. Sedan kom de många talen som inleddes av grosshandlare Teodor Ericson, vilken redogjorde för hur tanken på gården uppstått och alla de olika besvär och glädjeämnen som varit förknippade med realiserandet av denna tanke från 1949 och fram till dags dato. Därefter framträdde landshövdingen och höll dagens huvudanförande:

”Och komme jag än mitt i det förlovade land,
till Värmland jag ändå återvänder.

H. Exc. Statsministern mottager nyckeln för att öppna porten till Ekshäradsgården.

Det klingar kanske en sentimental ton i dessa ord ur Värmlandsvisan, vår andra nationalsång. Men de ger ändå, tycker jag, ett riktigt uttryck för värmlänningens känslor för hembygden. Om han i ungdomen lämnat sin provins, söker han sig ofta förr eller senare tillbaka, som om han inte trivdes riktigt någon annanstans. Har han för livet vuxit sig fast i en uppgift och på en boplatz utanför Värmland, bibehåller han ändå sitt intresse för hembygden. Han bär i sitt hjärta dess bild, bilden av dess skiftande, fagra natur, av leende åker- och lövskogsbygd, slätter och sjöar, innanhav och skärgårdar, utsikter över skummande forsar, storskogar, ödevidder, berg och mäktiga älvdalar. Han tänker på människorna som bor där eller på dem som gått bort, förfäder och anförvanter,

personer med skiftande arbete och intressen, bönder, skogsfolk, brukens arbetare och stadsborna, människor, vilkas samfällda möda byggt upp ett landskap av trivsel och välstånd. Han tänker på alla dessa skilda lynnen, från det ljusa sinnet med humorns spelande uttryck till det djupa svärmod och den inåtvända tystnad som skogsbygdens enslighet kan frammana.

Av dessa växlande bilder bevarar var och en bäst den, som i ungdomen stått hans hjärta närmast. En tänker på Sunnemo, med de långsträckta sjöarna, som får sitt leende uttryck av åkersluttningarna och de ljusa björkhagarna och sitt kärva allvar av de mörka barrskogsåsarna. En annan ser för sitt öga Visnum och Södra Råda med lummiga ekparker och Gullspångsälvens strida ström ut mot Vänervikarna. Någon tänker främst på Stora Kils åkerslätter med Frykens glittrande sydspets och Norsälvens lugna fåra. För en annan framträder det gamla Munkfors med smed-traditioner från tre århundraden eller Ransätersbygden med Ransdalsdalgång ner mot den mäktiga storälven och kyrkan och herrgårdsallén och den gamla sockenstugan. Andra dröjer i minnet vid den kuperade bygden kring Silarna och på Nordmarkens kärva gråa timmerbyggnader. Värmland skiftar gestalt i natur och byggnadsskick från härad till härad och så gör även folket i lynne och traditioner.

Wermländska Sällskapet i Stockholm, verksamt och livskraftigt sedan nära 140 år, har utgjort ett instrument för att hålla sambandet levande mellan Värmland och dess söner och döttrar på främmande mark, om jag så får uttrycka mig utan att det misstolkas som yverboren provinspatriotism. Sällskapet har blivit värmlänningarnas röst och samlingspunkt i huvudstaden, där så många värmlänningar bor sysselsatta med skilda ting — för närvarande t. ex. rikets styrelse och huvudstadens förvaltning och kommenderandet av stockholmspolisen! — men också med mera borgerliga angelägenheter, vetenskap och undervisning eller handel och trafik och affärer.

På Skansen i Stockholm — denna svenska folkets gemensamma hembygd, som så underbart på begränsade ytor återspeglar vårt land med landskapens särdrag i byggnadsskick och sedvanor — har Värmland hittills varit representerat endast ofullständigt och

bristfälligt. Att det från och med i dag får en fullvärdig och åtminstone för vissa delar av landskapet representativ värmlandsgård med en bygdetrogen inredning, är främst Wermländska Sällskapets förtjänst. Jag vill tacka Sällskapet på hela Värmlands vägnar för vad det uträttat när det gäller denna gård. Det är ingen överdrift att säga att den inte skulle ha kommit hit, om inte Sällskapet kommit med uppslaget och om inte dess ledning — och särskilt dess skattmästare — lagt ned så stor energi framför allt för att skaffa de medel som behövts för att förverkliga det förslag, vilket vunnit så uppriktig anslutning i hembygden.

Jag vill också på hembygdens vägnar hjärtligt lyckönska till resultatet. Skansen kan nu bjuda en bit av värmländsk mark inom Stockholms hank och stör. Och när vi därhemma talar om Värmland, så kan vi i framtiden däri innesluta också denna storbondegård från det stolta och traditionsrika Ekshärad, den övre Klarälvsdalens gamla medelpunkt, och det stycke mark på vilket denna byggnad står, omgiven av tallar och lövträd som ger en viss vision av Värmlands natur.

Inte mindre hjärtligt vill jag på provinsens vägnar tacka och lyckönska Nordiska museet och Skansen. Vår värmlandsgård skulle inte ha kunnat bli den goda representant för landskapets byggnadsskick eller för bygdens stil i fråga om bohag och redskap som den blivit, om inte Nordiska museet helhjärtat ägnat sig åt uppgiften. Och framför allt: utan den forskarmöda och berättartalang som skickliga tjänstemän vid museet använt för att utreda och skildra denna ståtliga Ekshäradsgårds historia och ge glimtar av dess ägares öden, så skulle vi inte ha fått en byggnad som är levande för oss även genom de personer som bott där, ett minnesmärke vilket ställer för vår inre syn dessa människors liv och verk, deras triumfer och motgångar, deras arbetsredskap och prydnader, deras umgänge i vardag och fest.

Vi är glada över att denna gård nu står här, återupprättad i storhet och trevnad. Vi är tacksamma mot dem som fört verket till fullbordan. Vi är stolta över den medverkan som vi därhemma kunnat lämna när det gällt att välja byggnad och att helhjärtat stödja företaget ekonomiskt. Heder och tack ägnar vi både Wermländska Sällskapet och Skansen. Och när nu hundratals värmlän-

ningar från landskapet och i förskingringen samlats här för att inviga gården denna varma och ljusa försommardag, vill jag bringa hembygdens hälsning till Sällskapet och till Skansen!"

Efter sång av Ekshärads kyrkokör tog ordföranden i Wermländska Sällskapet professor Nils Lagerlöf till orda och skildrade Sällskapets insats och framhöll att det var den största dagen i dess 138-åriga historia.

Nordiska museets styresman mottog nu nyckeln till gården och bad "vårt lands främste värmlänning Hans Exc. Statsministern" att öppna dess port, vilket denne utförde efter ett kort varmhjärtat tal. Sedan huset besetts av de särskilt inbjudna, insläpptes de talrika representanter för svenska folket som i stora skaror bevittnat invigningshögtidligheten.

Festdagens program fortsatte under eftermiddagen på Solliden med en konsert av Helga Görlin, varefter folkdanser utfördes av Värmländska ungdomsföreningens folkdanslag. Ett av dagens bästa inslag blev programpunkten "Värmlänningarna på tre kvart", ett arrangemang efter F. A. Dahlgrens odödliga pjäs som gjorts av regissören Gustaf Edgren. Det blev denne framstående värmlännings sista regiarbete. Han kunde på grund av sjukdom ej själv vara med och avled kort efteråt. En lång rad framstående operaartister medverkade i det populära stycket liksom även Ekshärads kyrkokör, folkdanslag och spelmän. Kören hade dessutom en egen konsert på Solliden.

På aftonen samlades 650 personer till en subskriberad invigningsmiddag på Hög- och Nyloften. Bland de inbjudna märktes spetsarna inom Värmlands län och framför allt de som arbetat med insamlingen, särskilt den energiske landskamreraren Harald Lindell, liksom naturligtvis donatorerna, dr Hjalmar Erikson och hans släkt från Norra Skoga. Bland hedersgästerna märktes statsminister Erlander, utrikesminister Undén och statsrådet Zetterberg. Vid middagen som på värmländskt vis bestod av "slom", värmlandsskorv och ostkaka, hölls många tal och utdelades flera medaljer. Med hjälp av television blev det som försiggick i Högloftet också syn- och hörbart i de andra matsalsrummen.

Kanske man dock ej bör förglömma att redan dagen innan en

mer intim middagsmåltid avåts i själva Värmlandsgården. Det var Nordiska museet och dess nämnd som hade inbjudit flera av donatorerna liksom andra gynnare vilka möjliggjort gårdens förvärvande, flyttande och återuppförande. Bland dessa märktes särskilt direktör Nils Danielsen, Uddeholm, vars bolag på flera olika sätt medverkat, och gårdens främste donator direktör P. E. Hedlund, Stockholm.

Att denna kväll, liksom under den påföljande invigningen, tacksamhetens ord och tankar i främsta rummet riktade sig till Wermländska Sällskapets skattmästare, initiativtagaren och den outtröttlige främjaren av gårdsbygget, grosshandlaren Teodor Ericson, är självklart.

FRÅN LANDSKAPSMUSEER OCH HEMBYGDSGÅRDAR

EN ÖVERSIKT FÖR ÅR 1954

Enligt lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader (Svensk författningssamling 1942: 354) har — förutom vad som angivits i tidigare översikter — följande byggnader blivit registrerade som byggnadsminnesmärken: Dädesjö prästgård i Småland, den s. k. Ödegården i Dusserud 1¹⁸, Västra Fågelviks socken i Värmland, Fredsbergs prästgård i Västergötland, en ryggåsstuga med härbärgshus (stadsägan 1025) i Hörby köping, Skåne, Gamla teatern (Kvarteret Teatern 6) i Växjö, Tärendö hembygds Gilles byggnader i Tärendö socken, Norrbotten.

Blekinge

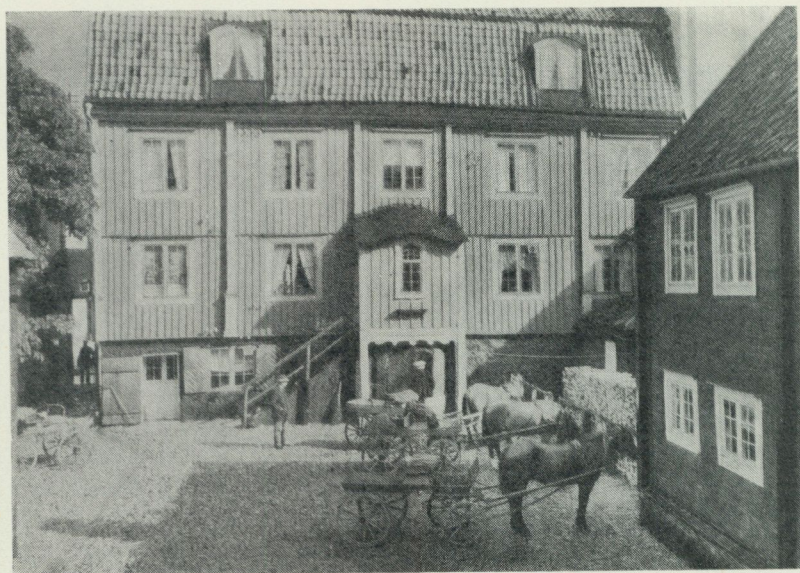
Stadsfullmäktige i Karlshamn har beslutat att på vissa villkor övertaga den framtida vården av Skottsbergiska gården, sedan denna undergått nödvändig restaurering.

I Karlskrona har två stugor flyttats till Vämöparken. Den ena av dessa, "Vega-Svens" stuga, har hämtats från Västerudd i samband med rivning av vissa kvarter i denna stadsdel.

Halland

Hallands läns landsting har anslagit 25 000 kr för flyttning av den tidigare på ursprunglig plats bevarade Larsagården i Lustorp, Köinge socken, till återuppförande vid Katrinebergs folkhögskola.

Årstads hembygdsförening har inköpt väderkvarnen i Ryggebo, Årstads socken, delvis med bidrag från landsting och kommun, för att bevara den på ursprunglig plats.

Skottsbergsgården i Karlshamn. Interiör från gårdsplanen då ännu handelsboden stod i sitt flor.

Småland

Jönköpings län: En linbasta och en tjärbränna har uppförts i hembygdsgården i Bredaryd. En stuga och en smedja har flyttats till den nyinvigda hembygdsparken i Dannäs. I Forserum har en hembygdsgård invigts. Fryele hembygdspark har berikats med en stuga, den s. k. Höängestugan. Gislavedsortens hembygdsförening har av Gummifabriken erhållit en gammal byggnad "Danjelsstugan", dit en del av samlingarna överförts. Hakarps hembygdsförening har reparerat den föregående år som gåva erhållna backstugan "Klinten". Ett antal kyrkstallar har flyttats till Hults hembygdsgård. En hembygdsstuga har invigts i Lekeryd. I Linderås har en hembygdsgård invigts. Manbyggnaden vid Skångesbo i Norra Solberga har flyttats till hembygdsparken. I Näshult har ålderdomshemmet byggts om till hembygdsgård. En kopparslageri-verkstad har flyttats till hembygdsparken i Vetlanda. Visingsö hembygdsförening har restaurerat Per Brahes trumpetarboställe

samt erhållit en basta som gåva. — Nya hembygdsföreningar har under årets bildats i Barnarp, Femsjö, Höreda, Svarttorp, Åker och Ökna.

Kronobergs län: Den s. k. Bjellerhultsstugan, en högloftstuga i Sandkullen, Almundsryds socken har flyttats till hembygdsgården. Den s. k. Ekebergsstugan, en manbyggnad i två våningar, har överförts till hembygdsmuseet i Gårdsby socken. Allmänna arvsfonden har överlåtitt en manbyggnad i Odensvallahult till hembygdsföreningen i Urshult. Hembygdsföreningen i Forssa har som gåva erhållit de i karolinsk stil uppförda mangårdsbyggnaderna på Forssa säteri. Hembygdsföreningen i Sjösås har inköpt prästgårdens gamla arrendatorsbostad. Hembygdsföreningen i Vrå har inköpt en stuga, delar av en ladugård samt mark å fastigheten Broddhult L⁷. Hembygdsföreningen i Tjureda har uppsatt minnesstenar på de gamla tingsplatserna i socknen. Under året har en ny hembygdsförening bildats i Annerstads socken.

Västergötland

Skaraborgs län: Ny hembygdsförening har under året bildats i Hagelbergs socken.

Älvsborgs län: Hembygdsstugor har invigts i Skene, Bollebygd och Bredared. Ny hembygdsförening har bildats i Månstad.

Östergötland

I "Det gamla Linköping" har återuppförandet av äldre byggnader från staden fortskridit så att nio hus nu är under tak. Vissa delar av bebyggelsen kring Pilens backe har nedtagits och flyttats till museiområdet under året. De byggnader som återuppförts äro tre större bostadshus från Ågatan 39, "Lovisas gård" och Ågatan 41. I ett av dessa hus är det avsikten att skapa en äldre bankinteriör. En av byggnaderna från Pilens backe inredes som handelsbod. Från Nygatans övre del har två boningshus, en stallänga och två uthusbyggnader tillvaratagits och nedmärkts.

S:t Ragnhilds gilles samlingar på Gilleskulla i Söderköping har katalogiserats och nyuppstälts i de renoverade lokalerna.

I Skänninge har ett lusthus från den gamla gästgivaregården, "Levanderska gården", vid Fällingegatan återuppförts i trädgården vid S:ta Ingridis gilles fastighet, den "Sandbergsska gården" vid Järntorget.

Värmland

Degerfors hembygdsförenings gård vid Knutbol har under året invigts.

Sörmland

En mangårdsbyggnad från Tomastorp i Ripsa är numera överflyttad till Nyköpingshus och har där inpassats som bryggstuga till Tovastugan.

Den Bergströmska gården i Torshälla är under renovering. Hembygdsföreningen i Flen har flyttat den s. k. nämndemansgården från Flens by till Thuleparken. Byggnaden som är en tvåvånings enkelstuga har sammankomponerats med den s. k. Taljastugan, vilken är en parstuga.

Uppland

Börje-Åkerby hembygdsförening har vid Altuna i Börje socken återuppfört en parstuga från Örnsättra i Jumkil. Knutby-Bladåkers hembygdsförening har katalogiserat och ordnat sina samlingar samt färdigställt den från Åsby flyttade s. k. Domargården. Valö-Forsmarks hembygdsförening har invigt sin hembygds gård, som flyttats från Dannebo i Forsmark till Vigelsboäng. Rasbokils hembygdsförening har till sin nyinköpta tomt flyttat och återuppfört en från Kölinge härstammande parstuga. Lovö hembygdsförening har som gåva mottagit en byggnad, delvis härstammande från 1600-talet, för att bevara densamma på dess ursprungliga plats vid Hogsta. Hållnäs hembygdsförening har upprättat byggnadsplan för sitt planerade friluftsmuseum intill kyrkan. En lada, som inrymmer föreningens samlingar har ditförts. — Nya hembygdsföreningar har under året bildats i Bondkyrko församling i Uppsala, Fundbo, Järlåsa, Upplands-Väsby och Övergran.

Dalarna

Husby hembygdsförening har av Korsnäs AB erhållit en större portliderlänga från Klosters bruk för att därmed komplettera sin gammalgård. Järna hembygdsgrd har förvärvat en "liss-stuga" från Uppsälje by. "Här Lars-loftet" i Idbäck, Malung, har överlåtits på hembygdsföreningen. Med loftet följer inredning samt Här Lars Perssons svarvareverkstad. Lima kommun har inköpt gården Västansjö 1¹ i Lima för att bevara den som gammalgård.

Stora Kopparbergs Bergslags AB har nedmärkt och bevarat en trerummig, timrad bod i kvarteret Smeden, Åsgatan i Falun. Vissa timringsdetaljer erinrar om Ornäsloftets.

Med bistånd av Dalarnas hembygdsförbunds tjänstemän har Svärdsjö och Rörbäcksnäs hembygdsgrdar fått sina samlingar nyuppställda. Inventering och katalogisering av föremålen har företagits i Hedemora och Boda gammalgårdar.

Härjedalen

Ljungdalens hembygdsförening har flyttat den s. k. Ljungbergsgården till annan plats i byn.

Jämtland

En tvåvånings parstuga från Näs har flyttats till fornbyn Jamtli i Östersund. Föllinge hembygdsförening har invigt sin hembygdsgrd. Kyrkås hembygdsförening har flyttat manbyggnaden vid det s. k. rustmästarebostället i Lungre till sitt område vid gamla kyrkan. Hällesjö hembygdsförening, som övertagit det av hr Markus Nilsson skapade friluftsmuseet i Hällesjö, har utökat dettas byggnadsbestånd med ett loft och en enkelstuga i två våningar. Rätans hembygdsförening har flyttat en manbyggnad till sitt friluftsmuseum.

Ångermanland

Sollefteå hembygdsförening har till "Ädalsbyn" flyttat ett härbre. Bjärträ hembygdsförening har invigt sin hembygdsgrd nära kyrkoruinen vid Nässom, dit även en bastu från Geresta flyttats. Tidigare har Pelle Edholms stuga från Bålsjö ditflyttats.

Västerbotten

Ett rökhus från Röbbäck i Umeå landsförsamling samt ett hemlighus från Bodbyn i Burträsk har flyttats till friluftsmuseet på Gammlia.

Lappland

Sorsele hembygdsförening har flyttat en parstuga från Gargnäs till friluftsmuseet. Malå hembygdsförening har i Malåträsk återuppfört en manbyggnad från Ytterberg. I byggnaden ingår en samling föremål, som sammanbragts av framlidne Elis Bergström i Malå, "Kniv-Elis". Hembygdsförening har under året bildats i Jokkmokk.

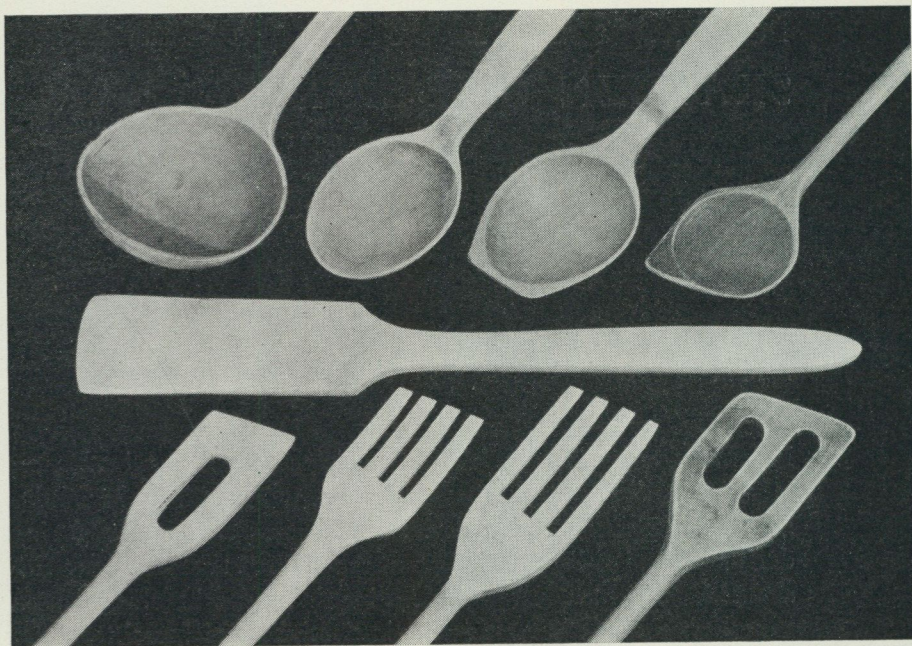
NORDISKA MUSEET OCH SKANSEN UNDER ÅR 1954

Allmogea vdelningen

Till Ekshäradsgården, som nu står inredd på Skansen, har fru Naemi Johnsson, Torsby, skänkt en del husgeråd, prydnadssaker och klädesplagg, som tillhört gården under den tid, då häradsdomaren Per Larsson bodde där. Därmed har ytterligare något av det ursprungliga inventariet kunnat återföras. Varje sådant tillskott bidrar till att återge gårdens inredning den karaktär den en gång haft och är i hög grad värt institutionens tacksamhet.

Med Hemmens forskningsinstitut inleddes ett samarbete 1952 vid ordnandet av en husgerådsutställning i Skansens trapphall. Detta samarbete har haft en glädjande fortsättning genom att museet av HFI som gåva fått mottaga ett 50-tal köksredskap, knivar, slevar, vispar, konservöppnare m. m., allt moderna ting som provats av institutet. Det är Nordiska museets förhoppning att detta samarbete skall kunna fortsätta och att en samling skall kunna bildas, som belyser inte bara de numera snabbt föränderliga köksredskapens variation utan även den till sin art helt nya verksamhet som forskningsinstitutet bedriver.

En värdefull grupp allmogemålningar och textilier, tillhörande fru Anna Andrén, Sundbyberg, som sedan 1946 varit deponerad i museet, har inköpts. Sju sydsvenska bonadsmålningar av god kvalitet från slutet av 17- och början av 1800-talet har på så sätt tillförts samlingarna. Av textilierna bör nämnas en bänkdyna och två kuddar, väl bibehållna och med originalstoppningen kvar. De är försedda med baksida av skinn. Dräktdelarna i samlingen ger ingenting nytt utöver vad museet redan har, men de represen-

Moderna köksredskap som provats av Hemmens forskningsinstitut.

terar det äldre dräktskicket, som man numera inte finner utanför museerna.

I samband med en undersökningsresa till Halls socken på Gotland har ett 100-tal föremål förvärvat. Av fiskredskap märkes här vadar, nätvakare, nät och garn av flera slag. Tio stycken hemmagjorda vettar för alfågel, ejder, skrak och svärta illustrerar gotlänningarnas sjöfågeljakt. Ett flertal större och smärre lantbruksredskap ingår också i samlingen.

Som gåva har till avdelningen överlämnats den dräkt, som doktorinnan Ida Gawell Blumenthal använde vid sina många framträdanden som Delsbostintan. Dräktdelarna är anskaffade i Delsbo och utgör därför belägg på det folkliga dräktskicket där, men har för museets samlingar kanske sitt största intresse som illustration till de folkliga dräkternas användning i en annan social miljö.

Rya från Medelpad med gulvit spegel, blågrön bård och mönster i röda, blåa och gröna nyanser.

En rya har förvärvats genom inköp. Den tillhör den i norra Sverige vanliga gruppen av märkduksryor, så benämnda därför att de i sin mönsterbildning inspirerats av märkdukar. Det förvärvade exemplaret är daterat 1796 och stammar från Medelpad.

Från Jämtland har inköpts ett yllebroderi som tydligen har varit en kudde, daterat 1771. Liknande inom museets samlingar har uppgetts vara bröllopskuddar. Broderierna är i régencestil med beslagsornamentik i béraintyp kombinerad med rokokoinspireerade blomsterslingor.

Den västsvenska seden att den 6 november äta bakelser med Gustav II Adolfs bild i marsipan har under året blivit illustrerad i museets samlingar. I samband med att Etnologiska undersökningen utsänt en frågelista om denna sedvänja har museet som gåvor från olika konditorier fått mottaga fem stycken gipsformar för framställning av marsipanbilderna. I museets kollektion av föremål belysande årsfester har denna folksed tidigare icke varit dokumenterad.

Allmogeavdelningens föreståndare har varit förste intendenten Eskeröd. Dessutom har vid avdelningen tjänstgjort intendenten Nylén och amanuenserna Wikland och Biörnstad.

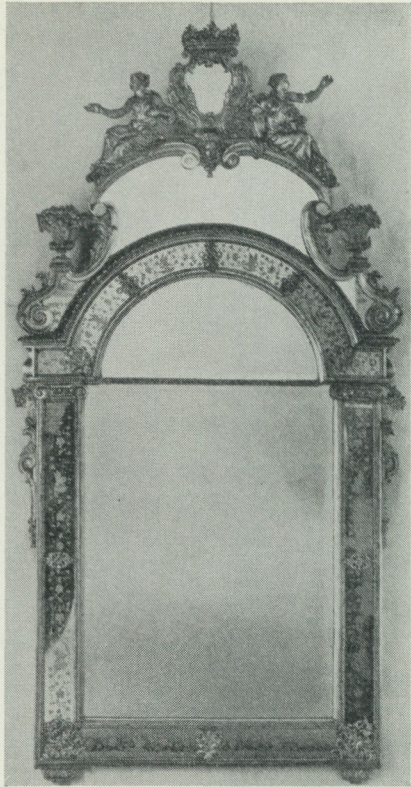
Lapska avdelningens nyförvärv omfattar bl. a. smärre bruksföremål från Härjedalen och Sorsele och Gällivare socknar i Lappland samt en lapsk silversked från slutet av 1700-talet. Från lappmarksundersökningarna (se Fältarbeten) har hemförts bl. a. diverse offerplatsfynd samt fynd av förhistoriska skidor. — Avdelningens föreståndare har varit intendenten Manker.

Högre ståndsavdelningen

Högre ståndsavdelningens förvärv domineras detta år av en stor gåva, omfattande tavlor, möbler, silver, porslin och glas samt textilier, husgerådssaker och dräktdelar av yngre datum, allt av stort kulturhistoriskt värde. Donatrisen, fru Bib Adelsköld, är en gammal vän till museet och har under en lång följd av år varit en av museets frikostiga gynnare. Årets stora tillskott till dessa tidigare gåvor utgör en mycket värdefull komplettering av minnen från den kände järnvägsbyggaren Claes Adelskölds och hans makas, Gustafva Brolins, vackra hem.

1500-talet representeras detta år av ett enda men desto märkligare nyförvärv. Det utgöres av en stor och tung tennkanna

S. k. venetiansk eller italiensk spegel med graverade glaslister i ramen samt med förgyllda blyornament. Sannolikt svensk tillverkning från omkring 1700 i Burchard Prechts stil, signerad på ett av bakstyckena med en brännstämpel, vars betydelse ej är klarlagd. Gåva 1954 av Nordiska museets vänner.

av en typ som finns dokumenterad i Stockholms tenngjutes produktion från 1500-talets början. Här saknas visserligen stämplar, men handtaget prydes av två vapen, som icke blott bekräftar nyssnämnda datering utan dessutom gör kannan till ett särskilt kärkommet förvärv för museet som ägare till Tyresö. De representerar nämligen Erik Rynning, som avrättades vid Stockholms blodbad, och hans hustru Anna Bengtsdotter Lillie av Greger Mattssons ätt. Genom henne kom den Ryningska släkten i besittning av godset. Se försättsplanschen!

1600-talet. Årtalet 1636 bär ett litet skrin av ädelträ med vackert graverade silverbeslag och den kända göteborgska 1600-

Detalj av väggbroderi från 1700-talets förra hälft. Gåva 1954 av Nordiska museets vänner.

talssläkten Papegojas vapen. Något yngre och sannolikt holländsk är en stor damastduk fylld med jaktscener. En kärkommen gåva från Nordiska museets vänner utgör en elegant barockspiegel med graverade glas samt gjutna och förgyllda skulpturdetaljer. Typen är fransk, men vissa tecken tyder på att detta exemplar kan vara tillverkat i Sverige, vilket ger en nyttig påminnelse om att vårt konsthantverks första stora uppblomstring under 1600-talets slut gav utrymme även åt den franska mera gracila och eleganta stil, som bildhuggaren Burchard Precht arbetade i, samtidigt som han också hade en tyngre och pompösare.

1700-talet. Från något av 1700-talets första årtionden är en serie broderade tapetväder på tillsammans åtta meters längd, vilka museet redan för länge sedan förgäves sökte förvärva. De är utförda i schattersöm med växt- och bandornamentik mot

svart botten i ullgarn och flera färger. Vissa omständigheter talar för att detta stora arbete utförts i Sverige. Även för denna förnäma gåva svarar Nordiska museets vänner liksom för en märklig samling 1700-talsglas, till större delen härstammande från Kungsholms glasbruk i Stockholm. Den omfattar två vinglas ur den kända Steningeservisen från år 1705, vilken redan tidigare finns representerad i museets samlingar, samt tvenne praktfulla lockpokaler, av vilka den ena bär Karl XII:s namnchiffer och den andra den strålande nordstjärnan. Denna viktiga komplettering av museets glassamling utökas slutligen med en bägare, som sannolikt tillverkats vid Strömbäcks glasbruk i Västerbotten. Den bär den inspirerande inskriptionen "Dubbel Öhl Drick i botten".

Framlidna fröken Berta Almqvist testamenterade till museet bl. a. en fanerad skrivbyrå från seklets början, ett fickur av guld och en mycket vacker pärlbesatt medaljong, stämplad 1791 av stockholmsmästaren H. H. Wihlborg. Av textilier märks en uppsättning sängomhängen från Krusenbergs i Uppland, vilka överlämnats av fröken Carola Cederströms dödsbo och ett antal damastservietter med Anna Johanna Grills monogram, vilka kommer att få sin plats i linneskåpet på Svindersvik; Grillättlingarna ryttmästare Henric Tamm och fru Grete Iversen har överlämnat vardera fyra av dessa servietter.

Den Adelsköldska gåvans tyngdpunkt ligger vad 1700-talet beträffar på det ostindiska området. Där finns en vacker glas-målning i samtida svensk björkram samt icke mindre än tre av de ovanliga kinesiska tenntekannorna, förutom en mängd ostindiskt porslin, som till större delen härstammar från Claes Adelskölds morfar Gustaf Tham, en av de dominerande personerna i Ostindiska kompaniets senare historia. Allra märkligast är sex pjäser ur hans vackra ostindiska vapenservis med dekor i blått och guld. Även de svenska fajanserna är väl företrädade med vackra fat och en tidig kallskål från Rörstrand samt en potpurrikruka och en fruktkorg i sprött flätverk från Marieberg. Av biskvit är slutligen två figuriner, som sannolikt en gång använts såsom bordsprydnader. Till det dukade bordet hör också några damastservietter, enligt uppgift vävda vid Flor. En skriv-

byrå med snedklaff är en god exponent för den svenska rokokon och ett spelbord med blomsterinläggningar liksom en spegel av venetiansk typ representerar tidens importgods. En lustig genremålning visande två damer lekande med en markatta ger en intim tidsbild samtidigt som den lämnar detaljupplysningar av dräkt-historiskt intresse. Ett väldigt skinneklätt matsäcksskrin av rot-tågor är ett bruksföremål av det slag som finns bevarat i relativt få exemplar.

Bland inköpta föremål bör särskilt nämnas ett rikt skulpterat och förgyllt väggbord i rokoko av ebenisten Niclas Palmgren i Stockholm, en promenadkäpp av den långa 1700-talstypen, prydd med rika inläggningar och daterad 1782 samt en förgylld vind-flöjel, som med sin text "Gustaf 1762" under kunglig krona måste anspela på den blivande Gustaf III. Den välkända signa-turen "Jac. Siölin, Köping och Kongsör" — bär icke bara ett ny-förvärvat fällbord av den sedvanliga formen utan också ett litet alrotsskrin av en typ som tidigare varit känd endast i ett fåtal exemplar i privat ägo.

I 1800-talet. Även det formrika 1800-talet domineras av den Adelsköldska gåvan. Från seklets förra hälft härrör ett litet soffbord med kolonnformade ben, två s. k. göteborgsstolar av mahogny samt en taklampa av brons med oljesystem. Från 80-talet stammar vidare en persisk prydnadssköld jämte en prakt-full biblioteksstol i nyrenässans, som en gång prytt den Adel-sköldska villan i Stockholm. Från det rika Brolinska hemmet i Söderhamn, där fru Adelskölds mor växte upp, härstammar en grupp silverföremål — bägare, ljusstakar, saltkar, kaffeservis — typiska för seklets mitt och stämplade av en rad välkända norrlandsmästare. De kompletteras av en grupp kakskålar och andra servisföremål både i silver och nysilver i skilda s. k. nystilar från seklets senare del. En serie bordsknivar med porfyrskaft ut-gör en gåva från Karl XV till Claes Adelsköld. Även 1800-tals-glaset är företrätt i den nämnda gåvan. Där finns både tidigare facettslipningar och pressglasen jämte de senare decenniernas fantasiformer. Bland porslinet märks Claes Adelskölds två väl-diga frukostkoppar, tillverkade vid Rörstrand, och bland duk-tyget dukar, servietter och handdukar.

Till årets övriga givare hör herr David Carlson, Ulriksdal, som överlämnat bl. a. tre madeiraflaskor, tappade för hovets räkning år 1803 av Stockholms vindragarlag. Från framlidne kanslirådet A. R. Wallgrens dödsbo kommer en mässingskittel, en brännvinsflaska samt inspektoren Svante Wallgrens porträtt, vilket med sin tidstypiska plyschram och tuschteknik är ett intressant exempel på den enklare, fotografiimiterande porträttkonst, som var så utbredd under seklets senare del. Friherre Babel Rudbeck, Edsberg, har överlämnat en parianvas och en drak-slingeornerad masurpokal, som tillhört gustavsbergschefen Wilhelm Odelberg, och intendenten Sven Strindberg sin faders grosshandlaren J. O. Strindbergs tidstypiska suvenirsamling. Den består av handskar, som tillhört berömda personer, förvarade i ett rött sammetsetui. Friherre Erik Nordenskiöld har överlämnat en sälskinnsmössa, som burits av hans farfar Adolf Erik Norden-skiöld, och från fru Vilma Roos kommer en svart taftklänning av ovanligt snitt från 1850-talet. Fröken Franzina Larsson och fru Elin Gustavsson, båda i Stockholm, har skänkt en bred guldring, som burits av en båtsmanshustru i Sorunda, och fröken Ellen von Koch i Saltsjöbaden har skänkt sin mors briljanterade förlov-ningsring från 1800-talets mitt förutom en modernare ring med en stor pärla. Från fröken Signe Ericsson kommer en prästkrage av silver från 1850-talets slut.

1900-talet representeras i den Adelsköldska gåvan fram-förallt av ett stort antal silver- och nysilverföremål alltifrån enstaka småting till ett stort schatull fyllt med bordssilver. Där-till kommer ett antal enklare bruksting, som trots sin vardaglighet redan är av betydande kulturhistoriskt intresse. Fröken Signe Berg-man, Stockholm, har överlämnat sina souvenirer från rösträtts-stridernas dagar och envoyén Christian Günther sin egen minister-uniform. Från fru Ida Ientzen kommer ett dockskåp i form av en villa med fullständig inredning från 1950-talets början.

Skrå- och hantverksavdelningen har berikats med ett tennstop från Västerås märkt "Skomakaregesällernas Öhlstop år 1803". Yrkeslärare Rudolf Ekström i Bromma har överlämnat en tunnbindarhandbom — ett intressant verktyg,

TVå av de många fackföreningsstandar, vilka under 1954 deponerats i museet.

som är både hyvel och hyvelbänk på en gång. Den väldiga hyveln står stadigt på sina fyra ben medan arbetsstycket skrubbas mot dess egg. Prosten Karl Bäckgren, Askersund, har skänkt ett antal medicinflaskor och andra apoteksvaruförpackningar från 1800-talets slut och från Nässjö köpmansförening kommer en bok med svenska tapetprover från perioden 1885—1912.

Genom Arbetarrörelsens arkiv har museet som deposition emottagit ett stort antal (ca 250 st.) fanor och standar, vilka tillhört svenska — framför allt stockholmska — fackföreningar och andra arbetarsammanslutningar. Deras tillkomsttid ligger mellan omkring 1880 och tiden för första världskrigets början.

Högreståndsavdelningens föreståndare har varit förste intendenten Hellner. Dessutom har intendenterna Lagerquist, Bengtsson och Lagercrantz samt amanuenserna Hazelius-Berg och Holmquist tjänstgjort vid avdelningen.

*Det till förmån för Ekshäradsgården
sålda brevmärket, som inbragte
28 000 kr i nettoinkomst.*

Skansen

Kulturhistoriska avdelningen. Under senvin-
tern och våren fullbordades inredandet och möbleringen av den
värmländska Ekshäradsgården, och den 30 maj skedde invigningen
för vilken närmare redogöres på annan plats i denna bok. Går-
den och dess historia har utförligt behandlats i Fataburen 1954.

Bland de årliga underhållsarbeten som berört Skansens kultur-
historiska byggnader kan nämnas reparationer och partiell om-
läggning av halmtaken på Oktorps- och Ravlundagårdarna. Vi-
dare har vedtaken på Älvrosgården reparerats, liksom torvtaket
på Hornborgastugan och halmtaket på Främmestadskvarnen.

Ett svårt hot mot all träbebyggelse utgör de trägnagande in-
sekterna, främst husbocken, vars härjningar under de senaste åren
alltmer uppmärksammats. Ehuru nytt virke är mer begärligt för
skadegörarna än gammalt, kan även månghundraåriga timmer-
stockar stundom angripas; dessutom är ofta vissa delar i gamla
hus — t. ex. takstolarna — reparerade med nytt virke. Under året
har genom rutinemässiga undersökningar två angrepp av husbock
upptäckts på museet tillhöriga kulturhistoriska byggnader, näm-
ligen Petissan på Skansen och Paviljongen på Svindersvik. Tack
vare att angreppen uppmärksammades på ett tidigt stadium är
skadorna begränsade och en effektiv sanering har kunnat ge-
nomföras.

Utöver det sedvanliga underhållet av ekonomi- och restau-
rangbyggnaderna har bl. a. följande arbeten utförts. Ett bil-

garage har uppförts utmed Skansens södra gräns intill Novilla enligt ritningar av arkitekterna Sven Backström och Leif Reinius. Sagaliden och Gula huset har utvändigt ommålats. Dansbanan på gamla tivoliområdet har försetts med nytt golv. Den i föregående årsredogörelse omnämnda automatväxeln för Nordiska museet och Skansen inkopplades den 16 mars. På Nyloftet har ventilationssystemet omlagts, och Balderslundens ekonomiutrymmen har genomgått en grundlig reparation.

Vidare har en genomgripande ombyggnad av Novilla påbörjats, vilken avser att återställa byggnadens yttre i det skick den hade då den uppfördes 1833. Novillas byggnadshistoria har utförligt behandlats i Fataburen 1944.

Bland de under året utförda parkarbetena kan nämnas att området mellan soldattorpets manbyggnad och ladan planerats och upplöjts för att besås med råg — detta i avsikt att ge mera illusion åt det gamla torpet.

Vården av Nordiska museets byggnader utanför Stockholm har liksom under de senaste åren främst berört Svindersvik. Brygghuset, som på grund av bristande underhåll under långa tider var starkt förfallet, har nedtagits och återuppförts med utbyte av skadade timmerstockar och bjälkar. Den stora spisen med bakugn och bryggpanna har återställts i ursprungligt skick. Arbetena med brygghuset kommer att fortsättas under vintern och våren. Vid huvudbyggnadens nordöstra fasad har den halvrunda trappan av röd sandsten rekonstruerats på gammal grund. I köksflygeln pågår arbeten med invändiga putslagningar och den stora köksspisens återställande i ursprungligt skick.

I Seglora kyrka har högmässogudstjänst varit anordnad varje sön- och helgdag under året, varvid i främsta rummet präster från Stockholms församlingar medverkat. Under sommarmånaderna har i samarbete med Stockholms kyrkobröder aftonbön hållits varje dag. Ledare var grosshandlare Salomon Grane och medelsiffran för deltagare varje kväll uppgick till ej mindre än 87. Kyrkan har sammanlagt 164 gånger upplåtits för vigslar.

Skansens klädkammare har på sedvanligt sätt stått föreningar och sammanslutningar av skilda slag till tjänst med utlåning av dräkter och annan rekvisita.

I samarbete med Stockholms läns och stads hemslöjdsförening har anordnats kurser i spånad, vävning, växtfärgning och halmarbeten. Lappkåtan har under tiden 15 juli—15 augusti varit bebodd av familjen Torkel Larsson från Mittådalen i Härjedalen. I Älvdalsbodarna har Marta Eriksson sysslat med ystning och kärning under tiden 12 juli—15 augusti.

Föreståndare för avdelningen har varit förste intendenten Andrén. Amanuensen Sjöqvist har handlagt frågor rörande byggnadernas inredning, möblering och vakthållning. Byggmästare Elof Hagén har svarat för byggnads- och måleriarbeten och fogden Gustaf Henningsohn för väg- och parkarbeten. Seglora kyrkas ecklesiastika funktioner har handlagts av kantor Gustaf Hellblom. Skansens klädkammare har föreståtts av fru Palmé.

Skansens observatorium har under vinterhalvåret varit tillgängligt för allmänheten varje stjärnklar torsdagskväll. Förevisningar har anordnats bl. a. för skolungdom under ledning av kamrer Gustaf Lundgren.

Naturhistoriska avdelningen. Professor Vilhelm Sahlstedt som sedan 1904 utan kostnad för museet svarat för den medicinska vården av djurbeståndet på Skansen lämnade av åldersskäl denna ställning med utgången av år 1953. Till hans efterträdare utsågs vet. med. dr Karl Yngve Borg. Museet är professor Sahlstedt stor tack skyldigt för den betydande insats som han under denna långa tid har gjort till institutionens fromma.

Beträffande djuranläggningarna har utom nödvändiga underhållsarbeten en del förbättringar och ombyggnader vidtagits under det gångna året. Sålunda har en av älghagarna försetts med en damm, och i björnbergen har grottorna omkonstruerats och utökats i antal, delvis i syfte att ge björnarna en känsla av större trygghet och lugn under den för dem så ömtåliga yngeltiden. Några av burarna i Fågelskogen har ommålats och därvid försetts med grön färg, meningen är att vid kommande ommålningar av burarna använda denna färg. I Djurhuset har i den största av sektionerna gjutits en klippa, som försetts med levande växter. Denna sektion utgör f. n. hem åt en svansmaki, ett klippdjur från Madagaskar.

Ytterligare exemplar av denna halvapa torde inom kort komma att erhållas. I nyssnämnda sektion och i Djurhusets fyra småfågelvolièrer har inlagts lysrör som ersättning för tidigare belysning. Samtliga skyltar för djuranläggningarna utomhus har gjorts om och försetts med svensk, engelsk, fransk och tysk text. I de fall då flera djurarter är representerade i samma anläggning, har skyltarna försetts med en silhuettartad kontur, som framhäver skillnaden i utseende hos resp. djur. Alla skyltar i Djurhuset har likaledes gjorts om; de upptar nu förutom djurens svenska namn även deras vetenskapliga benämning och utbredningsområden. För att underlätta publikens identifiering av de tropiska fåglarna har skyltarna för dessa försetts med färgbilder utförda av konstnären Harald Wiberg.

I de publika djuranläggningarna på Skansen och Julita fanns den 10 november 362 djur fördelade på 77 arter.

Djurbeståndet har från föregående år ökat i antal såväl genom naturlig förökning som genom gåvor, byten och inköp. Av däggdjuren har sålunda rhesusapa, varg, kronhjort, dovhjort, ren, visent, får, get, vildsvin, gotlandsruss och shetlandspöny fortplantat sig. Bland fåglarna har följande arter kläckt ungar: berguv, undulatpapegoja, häger, knölsvan, grågås, tamgås, vitkindad gås, gräsand, fasan och påfågel. Häckningsförsök har dessutom gjorts av bläsgås. Bland gåvorna märkes vitgröna markattor, svansmaki, rävar, utter, skogsharar, rådjur, getter, korpar, kattugglor, tornfalk, duvhökar, fiskgjuse, knölsvan, viggas, trana och fasaner. I byte har erhållits en älg från Västmanland, två vita storkar från Schweiz och sex gravänder från Västergötland. Inköpta nyförvärv utgöres av en lo från Polen, en gråsäl, en kronhjort, en berguv från Finland och två fjällvråkar.

Tre rent svenska vargar har under hela året bebott en av frianläggningarna. De är födda i Lappland våren 1953 och har nu vuxit upp till ståtliga djur men bibehållit ett lekfullt sinnelag. Dessa svenska vargar är av en annan typ än Skansens övriga vargar, som har mellaneuropeiskt ursprung. De rådjur som under årets lopp varit inhysta på Skansen har som deposition överförts till Svenska jägareförbundets försöksgrd Öster-Malma. Genom den kronhjort som i Svenska jägareförbundets regi infångats på

Vargar födda i Lappland våren 1953. De kom till Skansen vid späd ålder och föddes upp där. Fotograferade hösten 1954 vid ca 1½ års ålder.

Sövdeborg i Skåne äger Skansen nu en hjort och en hind av den svenska kronhjorten, som i vilt tillstånd endast finns i Skåne i ett bestånd av ca 150 djur. Detta par hoppas vi skall bilda grunden till ett framtida bestånd av ren svensk kronhjort på Skansen.

Under verksamhetsåret har avdelningen från olika håll i och kring huvudstaden mottagit en mängd oljeskadade knölsvarnar. I mesta möjliga mån har dessa fåglar omhändertagits och tillbringat en tids konvalescens på Skansen. De har sedermera frisläppts. Fyra finska berguvar har en tid varit inackorderade på Skansen, innan de överförts till Västergötland resp. Närke. Syftet härmed är att i dessa landskap försöka få avkomma av berguv, som skulle kunna återbesätta tidigare bebodda lokaler.

Ur det vilda djurlivet på Skansen har under vintern fångats två s. k. samsonrävar, d. v. s. rävar, som sakna täckhår, en förmodligen ärftligt betingad egenskap. Denna typ av räv upptäcktes först i Finland och har senare blivit anträffad i Sverige. Hermelinen har varit bofast inom Skansenområdet.

Skansens många dammar har under året varit föremål för limnologiska undersökningar. I en del av dem utsläpptes under våren vanliga grodor och åkergrodor. Under sommaren inplanterades dessutom ålar. Vissa biologiska försök pågår med dessa djur. Experiment angående älgarnas val av olika tallarter som föda har utförts i samarbete med civiljägmästare Eric Stefansson.

Fr. o. m. 1954 har institutionen börjat att med egna ringar märka på Skansen i fritt tillstånd häckande fåglar såsom tättingar av olika slag, hägrar, gäss och änder. En del till Skansen insända fåglar av andra arter har frisläppts, sedan de ringmärkts. Några mer anmärkningsvärda återfynd har ännu inte rapporterats. En inventering av Skansens vilda häckfågelfauna utfördes våren 1954. Från Gravmarks Träförädling har institutionen som gåva mottagit 210 fågelholkar, vilka uppsatts på Skansen och Julita. Föreståndaren har på Balingsholm i Södertörn fortsatt de sedan 1945 pågående undersökningarna över kattugglans biologi.

Under en del av höstterminens söndagar har för allmänheten anordnats vandringsföredrag bland djuren under ledning av föreståndaren.

På expeditionen i Djurhuset har ett mindre bibliotek inrättats för djurvårdarnas räkning. Detta innehåller biologisk litteratur främst med anknytning till de djur som finnes representerade på Skansen.

I maj och juni företog föreståndaren en studieresa till Belgien, Frankrike, Monaco, Italien och Schweiz, där akvarier och zoologiska trädgårdar besöktes. I samband härmed bevistade han den XI Internationella Ornitologiska Kongressen i Basel och arbetade några dagar på Musée Royal du Congo Belge, Tervuren, Belgien. Vidare representerade föreståndaren institutionen vid International Union of Directors of Zoological Gardens' konferens i Köpenhamn i juni och vid Union Internationale pour la Protection de la Nature's möte i samma stad i augusti. Vid sistnämnda tillfälle framlade han en rapport, som resulterade i att unionen, i vilken även många länders regeringar är representerade, beslöt tillstålla regeringarna i Sverige, Norge och Finland en resolution med begäran om bättre skydd åt björn, lo, järv och jaktfalk.

Avdelningen har under en eller flera dagar i studiesyfte eller för diskussioner besökts av följande utländska forskare: professor Ermanno Bronzini, Giardino Zoologico, Rom; dr Franco Cuneo, Giardino Zoologico, Neapel; dr Magnus Degerböl, Universitetets Zoologiske Museum, Köpenhamn; dr Emile Dottrens, Muséum d'Histoire Naturelle, Genève; lektor Hans Hvass, Köpenhamn; jägmästare Peter Krott, Österrike; professor William Rowan, University of Alberta, Edmonton, Kanada; professor Karl Max Schneider, Zoologischer Garten, Leipzig; dr Pierre Snoeck, Pêcherie Indigène du Lac Édouard, Belgiska Kongo; professor Gustav A. Swanson, Cornell University, Ithaca, USA, och professor M. Tatewaki, Hokkaido University, Sapporo, Japan.

I studiesyfte eller för diskussionsändamål har avdelningen under en eller flera dagar besökts av bl. a. följande svenska personer. (Där ej annat anges är adressen Stockholm): S. Armington; fotograf Astrid Bergman, Överenhörna; jaktvårdskonsulent B. von Bornstedt; konstnär G. Brusewitz; professor G. E. Du Rietz, Växtbiologiska Institutionen, Uppsala; professor H. von Eckermann, Sparreholm; författare A. Eklundh, Pjätteryd; professor S. Ekman, Zoologiska Institutionen, Uppsala; sekreterare L.-E. Esping, Svenska Naturskyddsföreningen; fil. dr E. Fabricius, Sötvattenslaboratoriet, Drottningholm; professor B. Hanström, Zoologiska Institutionen, Lund; fil. mag. A. Klementsson, Hässleholm; konsul A. Könsberg, Frostavallens djurpark, Höör; konstnär S. Larson, Göteborg; konstnär L. Liljefors, Skyttorp; professor G. Lundberg; statsgeolog G. Lundqvist; greve C. E. Mannerheim, Dunker; laborator G. Otterlind, Kungl. Fiskeristyrelsen, Göteborg; fil. dr Th. Palm; länsjägmästare E. Persson, Gävle; fil. kand. Cl. Ramel; författare E. Rosenberg, Örebro; författare S. Rosendahl; professor O. H. Selling; fil. dr O. Strandberg; regissör A. Sucksdorff, Överenhörna; docent G. Svärdson, Sötvattenslaboratoriet, Drottningholm; dr P. O. Swanberg, Skara; fil. lic. R. Söderberg; fil. lic. A. Sörlin, Västerhaninge; länsjägmästare T. Tilander, Uppsala; länsjägmästare F. Thörn; skogsinspektör H. Viberg, Askersund; konstnär H. Wiberg, Stenhammar, och dr N. H. Ygberg.

Naturhistoriska avdelningens föreståndare har varit förste intendenten Curry-Lindahl. Under hans frånvaro i maj och juni på grund av studieresa har vet. med. dr Karl Borg vikarierat. Borg har dessutom under hela året tjänstgjort som veterinär vid avdelningen.

Högtidligheter, fester och andra programinslag. Festligheterna i samband med årsskiftet 1953—1954 var för första gången förlagda till Solliden, där skådespelare Olof Widgren läste Tennysons "Nyårsklockan" från estraden, varefter ett fyrverkeri avbrändes med årtalet 1954 i eldskrift.

"Skansenloppet" på skidor arrangerat av Djurgårdens I.F. ägde rum den 6 januari. "Skansenlopp" för barn i åldern 6—12 år var ett uppskattat inslag under skolornas vinterlov den 15—20 februari.

Skridskobana var anordnad på Solliden, där Stockholms Konst-åkningsklubbs stjärnåkare gett två uppvisningar.

Vårens sedvanliga sportevenemang, Sleipners terräng och Typernas gångtävlan, ägde rum den 4 april resp. 11 april.

Skansens vaktparad inledde vårsäsongen palmsöndagen den 11 april och svarade jämte mässingssextetten "Hoppets här" för söndagsunderhållningen under april månad.

Söndagen den 25 april hade ett stort barnprogram anordnats av "Solstickan" i samband med en riksomfattande propaganda-vecka.

Valborgsmässoafton firades som vanligt med studentuppmarsch, tal till våren, studentsång, allsång, eldar och fyrverkeri. Högtidsprogrammet var förlagt till Solliden.

De militära kamratföreningarnas vårparad gick till Skansen den 9 maj och Skådespelarnas Djurgårdsmässa anordnades den 15 och 16 maj. Utom ett sedvanligt stort underhållningsprogram med framstående artister hade arrangörerna lyckats ordna ett sedan länge önskat gästspel av det berömda Tivoli-Garden från Köpenhamn.

Norges nationaldag den 17 maj firades traditionellt med barn-tåg under stort deltagande av medlemmar av den norska kolonin. Söndagen den 23 maj hade Reso ordnat ett program med bl. a. föredrag av forskningsresanden Rolf Blomberg. Nykterhetsfolkets dag var som vanligt förlagd till Kristi Himmelsfärdsdag den 27 maj.

I samband med invigningen av Ekshäradsgården anordnades ett stort värmlandsprogram lördagen den 29 och söndagen den 30 maj, vilket refereras på annan plats i årsboken.

Svenska flaggans dag den 6 juni högtidlighölls bl. a. med sång av Jussi Björling och Stockholms gosskör. Svenska ungdomsringens fest den 7 juni ingick i Stockholms musikfestvecka och väckte med sitt stora uppbåd av folkdansare och spelmän ej minst utlänningarnas stora intresse.

Söndagen den 13 juni var Internationella godtemplardagen förlagd till Skansen. Högtidstalen hölls av statsminister Tage Erlander och statsrådet Per Edvin Sköld.

Den största publiksiffran på Solliden inregistrerades lördagen den 19 juni, då ca 30 000 personer var tillstädes för att lyssna till den amerikanske evangelisten Billy Graham's förkunnelse.

Söndagen den 20 juni marscherade c:a 30 musikkårer med sammanlagt 1 700 musikanter till Sveriges Amatörmusikkårens jubileumsstämma på Skansen, där konserter avlöste varandra hela dagen på ett flertal platser.

Midsommarafteon firades den 25 juni med lekar och dans kring majstången för unga och gamla, sång och musik samt klockringning från Håsjöstapeln vid midnatt.

På midsommardagen hade RLF förlagt sitt 25-årsjubileum till Skansen. Festligheterna gick under benämningen "Landsbygdens dag" och höjdpunkten i det rikhaltiga programmet var ett bondbröllop, där brudparet utvalts i samarbete med Stockholms-Tidningen. Högtidstalare var landshövding Bo Hammarskjöld. På midsommardagens kväll inleddes också för tredje året i rad Radiotjänsts offentliga utsändning "Skansenkväll". Utsändningarna, som leddes av Gunnar Wersén, Folke Olhagen och Kjell Stensson, ägde rum 9 på varandra följande lördagar under väldig publik-tillströmning.

Söndagen den 27 juni svarade Stockholms spelmansgille för en folkmusikfest. Amerikanska nationaldagen den 4 juli hade Jussi Björling som gäst och tal hölls av ambassadör J. M. Cabot och professor Bertil Ohlin.

Frälsningsarméns årliga musikgudstjänst ägde rum den 5 juli. Den stora franska folkfesten på Frankrikes nationaldag den 14 juli måste så gott som helt inställas på grund av regn. Sommarens succéprogram var de ryska matrosernas framträdande den 17 och 20 juli i samband med det ryska eskaderbesöket. Korporationsidrottens dag arrangerades för första gången den 25 juli och den 1 augusti hade Stockholmspolisen sin populära fest med häst- och hunduppvisningar.

Kring en internationell gångtävling för brevbärare den 8 au-

gusti hade Postens idrottsförening ordnat ett omväxlande program kallat "Med postfolk från 11 länder".

Den i pressen mycket uppmärksammade "Fastemarschen" avslutades på Solliden den 10 augusti.

Stockholms Fackliga Centralorganisations och Morgon-Tidningens folkfest anordnades den 15 augusti. Huvudtalare var socialminister Gunnar Sträng. Telefon-AB L M Ericssons fritidskommitté anordnade sin åttonde LM-dag den 22 augusti. Den 25 augusti hade Orienteringsförbundet i samarbete med Aftontidningen arrangerat en elittävling i nattorientering och en promenadorientering med start och mål på Skansen. I Barnens Dags stora festprogram den 28 och 29 augusti ingick bl. a. finalen i tävlingen om "Sveriges vackraste röst", arrangerad av tidningen Året Runt, SJ och Luxor Radio A.B.

Frikyrkofolkets dag firades den 5 september och Sverige-Amerikadagen söndagen den 12 september med tal av H.K.H. Prins Bertil och Gustaf Munthe.

I samarbete med Svenska ungdomsringens stockholmsdistrikt arrangerades en Linskördedag den 19 september med uppskattad demonstration av linberedningens olika faser samt skörde gudstjänst i Seglora kyrka. Samma dag var ett program med folkmusik och uppspelning för Gås-Anders-nämnden anordnat på Solliden.

Söndagen den 3 oktober var ett program anordnat av De blindas dag med bl. a. en servitörgångtävlan.

Skid- och friluftsförbundet ordnade söndagen den 10 oktober en trevlig propagandadag kallad "Friluftsfolkets dag" med bl. a. instruktiv rundvandring på Skansen.

Sommarhalvårets övriga mer eller mindre regelbundet återkommande programpunkter har varit "Tolv rätt" alla tisdagar i juni och juli med Quitt Holmgren som konferencier, torsdagarnas musiktävlingar under juli och augusti, som letts av Per Lindfors och Georg Eliason samt fredagarnas "lekvall" med Knut Ringqvist som ledare.

Bertil Rask har lett allsång 4 gånger under sommaren och frågesport med Gösta Knutsson har förekommit två gånger.

Kungl. Flottans musikkår med sin nye dirigent Bertil Driving har svarat för den ordinarie musikunderhållningen.

Vikarierande och gästande musikkårer har bl. a. varit: Bofors musikkår, Kungl. Livgardesskvadronens musikkår, Kungl. Svea livgardes musikkår, Lakkegata guttemusikkorps, Oslo, Postmännens musikkår, Sagene skoles guttemusikkorps, Norge, Stockholms hemvärns musikkår, Stockholms Järnvägsmäns musikkår, Stockholmspolisens musikkår samt Stockholms Spårvägsmäns musikkår.

Thore Ehrling och Leif Kronlund har svarat för den moderna dansmusiken och Eric Östs spelmanslag för den gamla dansen på Bollnästorget. Under sommaren har Svenska ungdomsringen på måndagarna anordnat sedvanliga kurser i gammal dans på Gamla Tivoliområdet och i samband därmed gammal dans för allmänheten. Gösta Cederbergs kapell har svarat för musiken vid dessa tillfällen. Under vinterhalvåret har ett liknande arrangemang gjorts på restaurang Solliden.

Under året förekom 10 folksöndagar, varav 4 under sommarhalvåret, samt 8 s. k. 50-öresdagar under sommarhalvåret och 14 under resten av året.

Kungl. Hovkapellet har gett 2 konserter med Nils Grevillius och Stig Westerberg som dirigenter. Konsertföreningens 8 konserter har dirigerats av Sten Frykberg, Ortrud Mann, Tor Mann, Lennart Nerbe, Gunnar Staern och Stig Westerberg. Den konsert, som skulle dirigerats av Hans Bornum måste inställas på grund av regn. Som solister vid konserterna har medverkat Greta Erikson, Helga Görlin, Käbi Laretei, Hans Leygraf, Gunnar Norrby, Lars Selligren, Hilda Waldeland och Endre Wolf. Dessutom har Eddie de Lattes Showorkester från Bryssel, Einar Groths orkester, Jerry Högsteds ensemble, LME-orkestern, Radiotjänsts varietéorkester, Stockholms Frikyrkoorkester och Sune Waldimirs ensemble konserterat vid olika tillfällen.

Solistkonserter har dessutom givits av Lys Assia, Jussi Björling, Luigi Carrara, Todd Duncan, Max Hansen, Hanser Lina Göransson, Zarah Leander, Gurli Lemon-Bernhard och Louise Parker. Ett annonserat gästuppträdande av Rudolf Friml måste inställas på grund av sjukdom. Med egna program har dessutom

framträtt Lasse Dahlquist, Sigge Fürst, Claire Feldern, Cacka Israelsson, Margareta Kjellberg, Pekka Langer, Rutger Nygren och Gunnel Högborg, en rysk varietéensemble och Synkopen.

Bland andra underhållningsprogram kan nämnas en dans-tävlan anordnad av Familje-Journalen, en revytävlan arrangerad av Bild-Journalen samt "En afton i författarsällskap" med bl. a. Karl Gerhard, Folke Fridell och Moa Martinson i FIB:s regi. Artister och orkester från China-varietén under ledning av Eskil Eckert-Lundin och Herman Mårtensson har framträtt vid 4 tillfällen.

Av dansprogram kan nämnas en uppvisning av elever från Sven Tropps dansstudio, Pantomimisk danskomedi av Cissi Olsson-Åhrberg, Eva Lindströms barnbalett "Blåsipporna" och det spanska dansparet Elena Flores och Alberto Portillo.

Gymnastikuppvisningar har gjorts av Hermes kvinnliga elittrupp, Idlaflickorna, K.F.U.M.:s elitgymnaster och Örebrogymnasterna "Vikingarna".

I samband med andra konserter och underhållningsprogram har bl. a. medverkat Thory Bernhards, Staffan Broma, Anders Börje, Gösta Carlberg, Tore Christiansson, William Claesson, Einar Ekberg, Ingrid Eksell, Folke Fridell, Hasse Funck, Karl Gerhard med Fatima, Eric Gustafsson, Hugo Hasslo, Arne Hendriksen, Brita Hertzberg, Sven Erik Jacobson, Gösta Jensen, Stig Järrel, Viola Langby, Lars Lennartsson, Dora Lindgren, Lars Lönndahl, Lars Madsén, Emy Morteni, Sven Nilsson, Bibi Nyström, Arne Ohlsson, Edith Oldrup-Björling, Eva Prytz, Tore Sander, Victor Sjöström, Gunnar Skoglund, Sonja Stjernquist, Elisabeth Söderström, Carl-Erik Thambert, Inga Tidblad och Olof Winnerstrand.

Utom tidigare nämnda dirigenter har medverkat Lars Boman, Ille Gustafsson, Stig Gustafsson, Gunnar Johansson, Martin Lidstam, William Lind, Erik Malmberg, Filip Ritzinger, Lille-Bror Söderlundh, Gunno Södersten och Stig Westerberg.

I samband med olika festprogram har tal hållits av bl. a. direktör Carl Albert Andersson, rikshemvärnschefen överste Gunnar Brinck, förbundsordförande Bernhard Ekström, statsminister Tage Erlander, direktör Albin Johansson, undervisningsrådet Ragnar Lund, statsrådet Ivar Persson, statsrådet Per Edvin Sköld, landshövding Ruben Wagnsson, landshövding A. Westling och byrådirektör Sven Öhman.

Följande sångkör har medverkat: Borganäskören, Dalakören, Ekshäradss kyrkokör, Postflickorna, Stockholms Gosskör och Stockholms Studentsångarförbund.

Fyrverkerier har avbränts vid fem olika tillfällen.

Folklåtar har spelats av bl. a. Nils Agenmark, Gösta Bäckström, Jon Engström, Sigvard Hult, Anton och Herbert Jernberg, Erik Klockar, Axel Myrman, Gunnar Näslund, Theodor Olsson, Svante Pettersson, Erik Sahlström, Gösta Sandström, Daniel Stenback, Erik Ståbi, Erik Öst, Disalaget, Gästriklands spelmansförbund, Orsa spelmanslag, Rättviks spelmanslag, Uppsala-laget, Valö spelmanslag och Västmanlands spelmansförbund.

Skansens folkdanslag och ringleksbarn samt lag från Svenska ungdomsringen har dagligen under sommarmånaderna visat svenska folkdanser och lekar. Dessutom har gästspelat ett franskt folkdanslag (Danseurs et chanteurs de Marais Vendéen), ett skotskt folkdanslag (Clans of Scotland), Orsa folkdansgille, Värmländska ungdomsföreningens folkdanslag och Nykterhetsorganisationernas folkdanslag.

Kasparteatreföreställningar har givits varje söndag på Gamla Tivoliområdet av en grupp elever vid Teckningslärarinstitutet.

Skansenteatern har varit upplåten åt produktionsledaren Lorens Marmstedt och fru Barbro Kollberg, som i år givit dels Rune Lindströms "Rövarna på Hunneberg" och dels under säsongens senare del "Värmlänningarna". I samband med "Bondens dag" gav Bygdeteatern "Fröken Julie".

För barnen har anordnats rid- och åkturer från Gästgiveriet, ridturer på elefanten och karusell.

Det lilla tåget har kört dagligen från april till oktober. Skansens vaktparad under Ivar Lundgrens ledning har varje söndag marscherat från Djurgårdsbron till Bollnästorget under tiden april—november med ett uppehåll i juli.

Utöver de på annan plats refererade gudstjänsterna i Seglora kyrka har fem friluftsgudstjänster anordnats i Frikyrkorådets regi.

Julmarknaden hölls den 5 december. Auktionsförrättare var bröderna Axel och Arvid Kling från Arvika.

För anordnandet av ovan i korthet relaterade program har i samråd med ekonomidirektör Scherling närmast svarat amanuensen Tullander och kapten Gustaf Blomquist, som under sommarmånaderna tjänstgjort som inspektör på Skansen, samt fru Palmé.

Tyresö

Slottet har varit tillgängligt under sommarsöndagarna och i möjligaste mån efter överenskommelse även på vardagarna. Besöks-siffran i byggnaden uppgick till 4 087, i parken till 2 575.

Ett ganska stort arbete har utförts på själva slottet. I den svåra stormen den 3—4 januari bröts nämligen en av väderflöjlarna av, varvid även åskledaranordningen skadades. Efter reparationsarbeten under sommaren har det hela återställts i ursprungligt skick. I västra flygeln har den av markisen Lagergren planerade musiksalongen fullbordats efter Isak Gustaf Clasons ritningar, dock med någon förenkling på grund av ekonomiska skäl. I densamma har placerats bl. a. en hittills magasinerad vävd tapet från Kungsör, vilken kommit till Tyresö på 1850-talet. Därjämte ett skåp som tillhört slottets byggherre Gabriel Gustavsson Oxenstierna och som museet inköpt för ett antal år sedan; slutligen en del porträtt och kistor samt en dyrbar barockspegel m. m. ur Nordiska museets samlingar. Musiksalongen kommer att öppnas för allmänheten i sommar.

I egenskap av slottsvaktmästare har förste expeditionsvakten Arvid Caster under året haft närmaste uppsikten över slottet och dess inventarier. Slottsträdgårdsmästare har varit herr Hugo Alenby.

Julita gård

Stora huset på herrgården och museet har hållits öppna för besökande dagligen under tiden 16 maj—19 september. Besökareantalet i herrgården har varit 22 990 och i museet 32 077 eller tillsammans 55 067. Nybble gamla fattigstuga har under samma tid varit tillgänglig avgiftsfritt.

I det till museet anslutna kapellet har under sommarsöndagarna hållits musikandakter samt högmässa. Sveriges kristliga student- och gymnasiströrelse har hållit två möten 8—14 juni och 7—15 augusti.

Det sedan ett par år tillbaka pågående arbetet med nyuppställning av samlingarna i museet har under året fortsatts. Sålunda har ytterligare två rum färdigställts, nämligen den för-

historiska och medeltida avdelningen samt husgerådet från gamla bondehem i Julita. En museal framställning av Julita gårds äldre historia, belyst av kartmaterial och arkivhandlingar, har påbörjats. Restaurering av väggmålningarna och den fasta inredningen i övrigt i Stora husets matsal har påbörjats men torde tarva ännu åtskilliga år innan den kan anses slutförd. Textilier har varit föremål för konserveringsåtgärder vid Nordiska museets konserveringsateljé.

I början av januari hemsöktes godset av en cyklonartad storm, som anställde stor förödelse i skogarna och även i parken vid herrgården. Extraordinära åtgärder har därför måst vidtagas för att så snabbt som möjligt röja upp samt avverka och föra fram det stormfällda timret till bilvägar. Gårdens husbehovssåg har oavbrutet varit igång från februari till oktober.

Nordiska museets representant på Julita har varit intendenten Lagerquist. Skogsförvaltningen jämte tillsynen av arrendegårdarna på godset har utövats av forstmästare Axel Gustawsson. Kamrerarkontoret har föreståtts av major Nils Adlercreutz.

Arkivet

Arbetet med Godegårdsarkivet, som pågått sedan 1952, då det förvärvades, har under året slutförts genom förtecknande och registrering av breven.

Bland nyförvärven under året märkes främst ett annat dylikt arkiv, nämligen gårdsarkivet från Viredaholm i Småland, vilket överlämnats som gåva av arkitekten Haqvin Carlheim-Gyllensköld, Bromma. Av revisor Einar Wibom, Solna, har bl. a. erhållits en handskriven volym skaldestycken, som ansluter sig till samlingen av äldre visböcker.

Av inköp må i främsta rummet nämnas papper efter arkitekten Magnus Isæus, bland vilka märkes en dagbok med anteckningar och skisser från en fotvandring i Värmland och Norge 1865. Genom inköp har vidare förvärvats en samling om c:a 300 blad med autografer, utgörande ansökningar till Sällskapet dygdigt och troget tjänstefolks belönande under åren 1801—1845. Samlingarna av matsedlar har berikats genom inköp av ett 100-tal dylika från

fester vid hovet, hos enskilda och på hotell. En bunden volym med matsedlar från Stockholms restauranger krisåren 1918—1921 utgör ytterligare ett förvärv inom detta område.

Arkivet har föreståtts av intendenten Lundwall i egenskap av arkivarie. För olika avdelningar inom arkivet har svarat: för bildarkivet fil. lic. Liedgren, för Etnologiska undersökningens arkiv förste intendenten Granlund, för lapska arkivet intendenten Manker och för de folkloristiska samlingarna assistenten Carl-Herman Tillhagen. Under året har inom arkivet vidare tjänstgjort fil. kand. Marianne Olsson, f. Hagstroem.

Biblioteket

I Statistisk årsbok 1954 finner man för första gången statistiska uppgifter också om de större vetenskapliga biblioteken i vårt land. Siffrorna gäller litteraturbestånd och verksamhet i 24 bibliotek under år 1953. Det är glädjande att konstatera att Nordiska museets bibliotek har ansetts vara av den betydelse att det har fått redovisa sin aktivitet i detta sammanhang. Detaljsiffror beträffande verksamheten under år 1954 kommer man sålunda att återfinna i nästa årgång av Statistisk årsbok; här skall blott anföras några viktigare omständigheter.

Den katalogiserade tillväxten är detta år ovanligt omfattande, i det att den uppgår till 1800 band och upptager 34 hyllmeter. I någon mån sammanhänger detta med att biblioteket i samråd med föreståndaren för Skansens naturhistoriska avdelning börjat att systematiskt komplettera sitt bestånd av zoologisk litteratur, ett fack som under lång tid varit mindre väl tillgodosett.

Antalet utlån har under året uppgått till omkr. 5900, varav 4200 var lån utanför bibliotekslokalerna. Om här någon minskning kan konstateras i jämförelse med föregående år, torde detta bero på att vissa flitigt begagnade delar av bokbeståndet icke varit tillgängliga under årets sista kvartal på grund av den pågående värmeledningsinstallationen.

Biblioteket har föreståtts av intendenten Jansson i egenskap av bibliotekarie med biträde av förste biblioteksassistenten Ehrnborg (katalogisering) och herr Nils Lagergren (låneexpeditionen). Förra amanuensen Laura Stridsberg har tjänstgjort som semestervikarie.

Tröskning med slaga. Praktiska övningar av detta slag är populära bland de Skansenbesökande skolbarnen.

Undervisningsavdelningen

Under året har femte och sjunde klasserna vid Stockholms folk-skolor undervisats i likhet med föregående år. På grund av museets ombyggnad har lektionerna under höstterminen varit förlagda till Skansen, där Älvrosgården, Moragården och Laxbrogården utnyttjats för ändamålet. Under vårterminens sportlov har särskilda tävlingar varit ordnade för eleverna inom museet. Förutom den med särskilt besöksschema reglerade undervisningen har ett stort antal skolor, korporationer, militärförband och andra grupper erhållit visningar i museet och på Skansen; i samarbete med Stockholms skolresetjänst har landsortens skolresegupper under sommaren särskilt omhändertagits.

Undervisningsavdelningen har handhaft museets bokförmedling till allmänheten samt till bibliotek, bokhandel etc. De publikundersökningar som utförts av museets besökare har under året publicerats (Svenska museer 1954 nr 3—4 samt 1955 nr 1).

Avdelningen har föreståtts av intendenten Rehnberg i egenskap av museilektor. Vidare har här arbetat fil. kand. Ernst Folke

Television i Officina Typographica på Skansen. Radiotjänsts försök med television förlades i stor utsträckning till Skansen.

Lindberg, fil. kand. Jan Brunius, fil. stud. Elisabet Ekelöf, fil. stud. Roland Hjelte och fil. stud. Karin Näsström. För omhändertagande av landsortens skolgrupper på Skansen under sommaren har ett 20-tal tillfälliga krafter anlitats, huvudsakligen studenter från Stockholms högskola. Vid bokförmedlingen har tjänstgjort fru Ardell.

Hallwylska professuren i nordisk och jämförande folklivsforskning

Professor Erixon, innehavare av den Hallwylska professuren i nordisk och jämförande folklivsforskning, har fullgjort undervisning och examination vid Stockholms högskola. Han har under vårterminen 1954 föreläst dels om "Folklivsforskning som kulturhistoria", dels över "Samhälls- och individforskning", samt under höstterminen om "Metodfrågor. Kritik och sammanfattning". I genomsnitt har elevantalet uppgått till 15—20.

Seminarieövningar har hållits varannan vecka. Följande föredrag har förekommit: Åke Hultkrantz: Encyklopedisk litteratur inom de etnologiska och sociologiska vetenskaperna; dens.: Inledning till diskussion rörande begreppet "folk", dess etymologi m. m., samt Problem vid val av termer och definitioner för ett etnologiskt-folkloristiskt lexikon; Sigurd Erixon: Inledning till diskussioner rörande begreppet och termen socialantropologi; dens.: Aktuell litteratur inom jämförande folklivsforskning; dens.: Folklivsforskningens kategorier, materialgrupperingar och register. Anvisningar rörande excerperingar och materialinsamling; Sven Kindestam: Släkterna som studieobjekt inom folklivsforskningen; Karl Malmsten: Inledning till diskussion om "folkliga", "urbana" och "feodala" kulturelement i "end-linkage"-struktur; Anders Billow: Typografisk planering och medarbetarskap vid tryckning, med demonstration av stilar, tryckningsmetoder, illustreringsätt och anvisningar rörande publiceringen av vetenskapliga arbeten; Sigurd Erixon: Demonstration av Institutets för folklivsforskning register och materialanordningar i olika sektioner, under medverkan av institutets personal; Kerstin Berg: Sandstensbygge på Björkö-Arholma 1615—1874; Sigurd Erixon: Översikt av litteratur rörande finländsk folkkultur samt anvisningar rörande viktigare existerande arkiv och museer av hithörande art i Finland; professor Leopold Schmidt, Wien: Volkskunde zwischen Wirtschaftsgeschichte und Kulturgeographie; Karl Malmsten: De nyaste bidragen till folklivsforskningens teori; Gustav Ränk: Voternas folkliv. Resultat av en ännu icke publicerad fältundersökning; Gertrud Galster: Det traditionella krukmakeriet på Jylland; dr Marcel Maget, Paris: Kulturatlasarbeten i Frankrike.

På särskild inbjudan har föreläst professor Kustaa Vilkkuna, Helsingfors, dr. phil. Paul Scheuermeier, Bern, professor Leopold Schmidt, Wien, och dr Marcel Maget, Paris.

Med hjälp av ett stipendium från Kommittén för nordiskt akademiskt samarbete anordnades under professor Erixons ledning under september månad en exkursion till Finland och Åland. Denna omfattade besök i Helsingfors och Åbo med studium av

därvarande museala och arkivaliska samlingar. Efter detta gjordes en bilfärd genom delar av Nyland, Tavastland och Egentliga Finland, varvid särskilt intresse ägnades de modernt inrättade lantbruksmuseerna i Vik och Mustiala. Därefter följde ett studiebesök på Åland med besök i Mariehamn och Kastelholm.

Under vårterminen utnämndes professor Gustav Ränk, tidigare vid universitetet i Dorpat, till docent i nordisk och jämförande folklivsforskning vid Stockholms högskola.

I maj disputerade fil. lic. Eerik Laid för doktorsgraden med avhandlingen "Säden torkar", varvid docent John Granlund fungerade som fakultetsopponent och professor Kustaa Vilkuna som andre opponent.

Under 1954 har professor Erixon på inbjudan av Köpenhamns universitet deltagit i en konferens rörande upprättandet av ett internationellt institut för folkdiktsforskning vid sagda universitet samt som ordförande i en av CIAP tillsatt internationell kommitté deltagit i en internationell plogkongress i Köpenhamn. Erixon har företagit studie- och kongressresor till Holland, Belgien, Frankrike, Luxemburg, Tyskland och Danmark. I Paris deltog professor Erixon i CIAP:s generalförsamling. På inbjudan av dels Helsingfors universitet, dels Åbo akademi höll professor Erixon under september månad föreläsningar i Helsingfors och Åbo om "Det svenska bysamhället och dess utvecklingsformer".

Institutet för folklivsforskning vid Nordiska museet och Stockholms högskola

Till professuren i nordisk och jämförande folklivsforskning är knutet Institutet för folklivsforskning, till vars drift museet och högskolan gemensamt lämnar bidrag, i senare fallet utgående i form av statsanslag. Härjämte medverkar Samfundet för svensk folklivsforskning med regelbundna månadsbidrag. Institutets medarbetarstab omfattar dels en grundorganisation, dels särskilda avdelningar. Inom institutet har sålunda tjänstgjort som förste amanuenser fil. lic. Helmut Hagar och fil. lic. Ilmar Talve, kanslibiträdet fröken Lisa Löfman, kontorsbiträdet fru Margit Stoye

och som tekniskt kontorsbiträde Åke Hermansson. Statsstipendier har genom K. Arbetsmarknadsstyrelsen åtnjutits av professorerna Karlis Straubergs och Gustav Ränk samt fil. dr Eerik Laid, vilka samtidigt fungerar som medarbetare vid institutet. Som arbetsledare för de s. k. arkivarbetarna har tjänstgjort intendenten fil. lic. Anders Nyman.

Institutet har utfört undersökningar i fältet. Sålunda har amanuensen Hagar och assistenten Hermansson utfört forskning i Dalarna, Härjedalen, Hälsingland, Uppland och Halland. Dr Eerik Laid har med hjälp av ett av Humanistiska fonden beviljat stipendium gjort undersökningsresor i flera olika länder i Sydväst- och Mellaneuropa. Amanuensen Talve har med hjälp av utländska stipendier studerat folklivsforskning under sammanlagt nära ett halvår i Tyskland och Finland.

Institutets arbete har för övrigt koncentrerats på fortsatt utarbetning av de stora publikationer, som sedan länge förberedes, nämligen Atlas över svensk folkkultur, Svenska byar, Svensk byggnadsteknik och Svenska byordningar.

Utställningar

I Nordiska museets sal för tillfälliga utställningar öppnades den 29 januari utställningen Lyse, ägnad hemmets belysning genom tiderna. Den skildrade å ena sidan belysningsmedlens tekniska funktion, från den öppna brasan och torrvedsstickan till våra moderna lysämnesrör, och å andra sidan montagets och armaturens formhistoria från medeltiden fram till våra dagar. Genom interiörmässiga arrangemang kunde man studera det karakteristiska för varje epoks belysning, t. ex. hur barockens lampetter av mässing eller slipat glas gav liv åt gyllenläderstapeternas reliefornament i färger och förgyllning eller hur de första elektriska armaturerna under Jugendperioden i sin iver att framvisa de nya glödlamporna övergav fotogenlampornas funktionella mjölkglas-skärmar. Utställningen, som ordnats av fil. kand. Kersti Holmquist, stängdes tillsammans med det övriga museet med utgången av maj månad.

Som ett komplement till denna utställning arrangerade Svenska slöjdföreningen och Skansen i samarbete med Föreningen för Ljus-

Elektrisk armatur från 1900-talets början i utställningen "Lyse".

kultur en utställning "Modern belysning", som öppnades den 19 februari i Skansens trapphall. Våra främsta armaturfabrikanter visade här sina senaste skapelser. Utställningen efterträddes den 26 maj av sommarens konsthantverksutställning. Liksom föregående somrar var den ordnad som en försäljningsutställning med daglig service, ett arrangemang som vunnit gillande hos såväl utställare som publik. Utställningen efterträddes i början av december av "Vintersport", en presentation av den svenska vinteridrottens alla tillbehör.

I Skansens stora utställningshall öppnade den 4 juni Riksförbundet Landsbygdens Folk sin stora utställning, som ägnats det

moderna svenska bondehemmet, med mottot: "Erk du, Maja du, så ska vi ha't!" Utställningen, som tillkommit under medverkan från Aktiv hushållning, Hemmens forskningsinstitut och Svenska slöjdföreningen, visades t. o. m. augusti månads utgång och lockade stora skaror besökare.

Fältarbeten

Etnologiska undersökningen. Med bidrag från respektive storkommuner, förmedlade av Stranda härads hembygdsförening, slutförde förste intendenten Granlund, konstnären Homman och fru Ingall Granlund i juni och juli månader de undersökningar i Mönsterås' och Döderhults socknar i Kalmar län, som påbörjades förlidet år. Genom förmedling av landsantikvarien i Växjö bekostades en undersökning av de genom kraftverksbygge hotade ålfiskerierna i Mörrumsån. Undersökningen utfördes av förste intendenten Granlund och hans medarbetare. Tillsammans med Byggnadsminneskommittén reste förste intendenten Berg en kort tid av sommaren i Dalarna för att förbereda byggnadsinventeringar. Förste intendenten Eskeröd har undersökt vissa skånska fiskelägen samt gjort undersökningar i Halls socken på norra Gotland i samband med en resa för att komplettera föremålsbeståndet. Som medarbetare deltog amanuensen Biörnstad. I Floda i Dalarna gjorde amanuensen Wikland uppteckningar om stickning m. m. Intendenten Nylén och amanuensen Wikland avslutade under året de förut inledda undersökningarna i norra Klarälvsdalen i Värmland, som föranletts av inredningen av Ekshäradsgården på Skansen. Under sommaren inledde intendenten Nylén tillsammans med amanuenserna Wikland och Biörnstad en undersökning av bymiljön i Bruksvallarna i Härjedalen. I Lillhärads socken i Härjedalen gjorde assistenten Tillhagen och konstnären Eduard Ole undersökningar i tre veckor av bebyggelsen speciellt i kyrkbyn samt till byn hörande fäbodrar. I samband därmed gjordes traditionsuppteckningar. Med anslag från Surahammars Bruks AB har amanuensen Hallerdt bedrivit undersökningar vid bruket i Västmanland rörande arbete, hem och umgänge under perioden 1845—1920. Med bidrag från Kal-

mar läns fornminnesförening genom landsantikvarien Manne Hofrén har folkskolläraren Nils J. Nilsson beretts tillfälle att fotografera äldre byggnader och arbetsliv på Öland och i södra Kalmar län.

Lappmarksundersökningarna, speciellt avseende äldre lappska kulturlämningar, har varit förlagda till Torne träskområdet, övre delen av Kalix älvdal, Sarekområdet, på spridda håll i Pite lappmark samt i Västerbottens och Jämtlands län med Nordtröndelag. Undersökningarna, inledda redan 1948, har skett i samarbete med Riksantikvarieämbetet och landsantikvarierna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. Jämte fältarbetets ledare, intendent Manker, har landsantikvarierna Hans Beskow, Gunnar Westin, Lennart Björkquist, amanuensen Maj Nodermann, fil. lic. Harald Hvarfner och konstnären Runo J:son Lette medverkat.

Av Etnologiska undersökningens ordsmeddelare omfattar den fasta staben 190 personer. Av dessa har 102 med ledning av museets frågelistor insänt bidrag under året. Utarbetning av det under resorna och genom ordsmeddelarna insamlade materialet har pågått i den mån det varit möjligt. Under året har inkommit 1100 accessioner, omfattande 7500 sidor text, 700 teckningar och 4550 fotografier. En frågelista om Porträttfotografier har utgivits. Pristävlingar har utlysts rörande stenhuggarminnen, i tidningen Sjömannen om sjöfolksminnen, i tidningen Lanternan om tullminnen och i tidningen Handelsnytt om handelsminnen.

Yrkesundersökningarna under året har berört grupper av handelsfolk samt sjömän, stenhuggare och tullmän. Av den stencilerade tidskriften "Meddelanden från Etnologiska undersökningen" har ett nummer utkommit, vilket utdelats i första hand bland ordsmeddelarna.

Under föreståndarskap av förste intendenten Berg har vid Etnologiska undersökningen arbetat förste intendenten Granlund, museilektor Rehnberg, artisten Homman, kanslibiträdet Hullström samt med halvtidstjänst fil. kand. Marianne Olsson. De lappska undersökningarna har omhänderhafts av intendenten Manker.

Högre ståndsa vdelningens undersökningar. Saneringen av städerna, i verkligheten innebärande rivning av de gamla och uppförandet av nya hus, pågår nu i allt hastigare tempo. Som en följd därav har huvudvikten måst läggas på undersökning av stadsbebyggelsen, innebärande omfattande fotografering, uppmätning och beskrivning av i första hand hotade partier. Sålunda har i år en undersökning av Kristianstad inletts av ingenjör Rosén och kand. Lennart Iverus i samarbete med Föreningen Gamla Christianstad genom intendenten Thorsten Andersson, varvid staden lämnat bidrag till kostnaderna.

Ett liknande arbete har av förste intendenten Hellner och ingenjör Rosén påbörjats i Vadstena i samarbete med Föreningen Gamla Vadstena representerad av folkskollärare Sven Bergman.

I Torshälla har uppmätningar av äldre hus i samband med förestående rivning utförts av ingenjör Rosén och arkitekten Bertil Wetter.

Kompletteringar av den omfattande undersökningen av Strängnäs har under året utförts av fil. kand. Elisabet Stavenow, ingenjör Rosén och arkitekt Wetter.

En omfattande inventering av Dalslands herrgårdar har påbörjats i den norra delen av landskapet. Arbetet som är ett led i den systematiska inventeringen av landets kulturhistoriskt betydelsefulla bebyggelse har utförts i samarbete med Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund, som också bidragit med anslag. Från förbundet deltog landsantikvarien Sven Axel Hallbäck och från museet ingenjör Rosén, kandidat Iverus och teknolog Acke Ancker. I samband med tillämpningen av det planerade lagliga skyddet av landets byggnadsminnen kommer museets material av detta slag att bli av största betydelse. Det är därför synnerligen angeläget att det nu göres aktuellt — delvis är det ju flera tiotal år gammalt — samt att det kompletteras.

I Skåne har amanuensen Stjernswärd fortsatt traditionsuppteckningar på herrgårdarna. Komplettering av uppmätningar och fotografering av äldre inredningar av trä har för en förestående publicering fortsatt av förste intendenten Hellner och ingenjör Rosén.

Ingenjör Rosén har också ingående undersökt och uppmätt det gamla Brahegodset Östanå i norra Småland, vars huvudbyggnad skall rivas.

Hantverksundersökningarna har även detta år huvudsakligen ägnats två grupper. Den grundliga undersökningen av garverinärningen har fortsatt genom fil. kand. Gösta Bertel och fil. kand. Anna-Britt Sifversson. Arbetena har helt bekostats av Sveriges garveriidkareförening. På liknande sätt har Rörstrand och Gustavsberg bekostat en fortsättning av genomgången av de båda fabrikernas modeller och mönster, sedan tillverkningen under 1800-talets början industrialiserades. Vid dess arbeten har medverkat fil. kand. Inga Ehrenborg.

Undersökningarna förestås av förste intendenten Hellner; fast anställda har varit ingenjör Rosén och amanuensen Stjernswärd.

Förvaltning m. m.

Anslag och donationer. Under år 1954 har till museet överlämnats följande anslag, gåvor och donationer.

Statens anslag till avlöningar utgick för budgetåret 1954/55 med 377 600 kr och till undersökningar av äldre svensk folkkultur och folktradition med 67 300 kr. Det sammanlagda ordinarie statsanslaget utgjorde sålunda 404 900 kr, eller samma belopp som föregående budgetår. Till Institutet för folklivsforskning uppbär Nordiska museet på Stockholms högskolas stat för budgetåret 1954/55 ett anslag av 38 360 kr. Utöver dessa anslag har för innevarande budgetår ställts till museets förfogande ett extra statsanslag på 165 000 kr såsom bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten i museibyggnaden.

Under året har 16 arkivarbetare varit sysselsatta inom museet, avlönade med särskilt anslag på ca 95 000 kr, som med stort tillmötesgående ställts till museets förfogande av Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen. Som arbetsledare har nu som tidigare fungerat assistenten Carl-Herman Tillhagen.

Stockholms stad har i likhet med föregående år beviljat Skansen 55 000 kr i grundanslag och 25 000 kr som bidrag till kostnaderna för stråkorkestermusik under sommaren. Liksom tidigare

har museet genom Stockholms folkskoledirektion erhållit ett anslag på 10 000 kr till en biträdande museilektor.

Fröken Alfhild Lundin, Stockholm, har genom testamentariskt förordnande insatt museet jämte Nationalmuseum och Vitterhetsakademien såsom universaltestamentstagare till hennes efterlämnade förmögenhet. Behållningen av dödsboet skall bilda en fond, vars förvaltning skall handhavas av en styrelse, sammansatt av de tre testamentstagarna. Den årliga avkastningen av fonden disponeras i tur och ordning av de tre institutionerna. Dessutom äger museet enligt testamentet rätt att för sina samlingar uttaga vad det önskar ur dödsboet. Enär boutredningen ännu icke är slutförd kommer redogörelse för denna del av den testamenterade egendomen att lämnas i en följande årgång av denna publikation.

I samband med Ekshäradsgårdens invigning på Skansen har Wermländska Sällskapet genom sin ordförande grosshandlare Th. Ericson överlämnat ett slutligt bidrag å 10 000 kr, varigenom den sedan flera år inom sällskapet pågående insamlingen för detta ändamål kommit att uppgå till det imponerande beloppet av 100 000 kr (varav 64 000 kr redovisas i Fataburen 1953). För samma ändamål har museet från landshövding Axel Westling emottagit ett sammanlagt belopp av 39 000 kr såsom resultat av en insamling i Värmland.

Såsom bidrag till restaureringen av Svindersvik har ur lotterimedelsfonden erhållits ett belopp av 30 000 kr. Av direktör Erik Berg har museet för samma ändamål mottagit 400 kr.

För upprättandet av en urmakeriverkstad på Skansen har direktör Sven Wrange, Göteborg, överlämnat ett bidrag å 1 000 kr. — Det av Svenska typografförbundet år 1953 utlovade bidraget till yrkeskunnig vakt vid Officina Typographica har under året utgått med 750 kr.

Till insamlingen för den planerade kulturhistoriska filmen om skutseglation på Östersjön har Ängbåts AB Kalmarsund lämnat ett bidrag å 500 kr.

Svenska Gulf Oil Company AB har såsom gåva gottgjort museet 5 000 kr i samband med leveranser av eldningsolja för kontraktsåret 1954. — En anonym person har såsom betalning för

en gammal skuld till löjtnant Arthur Bäckströms dödsbo tillställt museet "såsom arvtagare till Julita gård" ett belopp å 1 200 kr.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen har till museet överlämnat ett tilläggsbelopp å 12 000 kr till det tidigare anslagna beloppet å 20 000 såsom bidrag till publicering av det vetenskapliga arbetet Fjällapparnas sitor och flyttningsleder. — Av Luossavaara-Kiirunavaara AB har museet såsom bidrag för utgivande av en svensk utgåva av Johannes Schefferus' lapplandsskildring erhållit 5 000 kr (Acta Lapponica VIII).

Konung Gustaf VI Adolfs 70-årsfond för svensk kultur har överlämnat 15 000 kr till museet för understödjande uppgifter i samband med byggnadsminnesvården. Ifrågavarande belopp skall användas till vissa restaureringsarbeten på Torpa slott i Västergötland.

Samfundet Nordiska museets vänner. Samfundets styrelse har under året utgjorts av: ordförande H.K.H. Prins Bertil, vice ordförande f. riksantikvariern Sigurd Curman, skattmästare disponenten Nils Westerdahl och sekreterare Nordiska museets styresman professor Andreas Lindblom; vidare friherrinnan Susan af Ugglas, f. Lewenhaupt, hovrättsrådet J. Nordenfalk, byggnadsingenjören Oscar Hegert och advokaten friherre Carl von Plomgren, de båda sistnämnda suppleanter. Som inköpsnämnd har fungerat H.K.H. Prins Bertil, direktör Ivan Traugott, disponenten Nils Westerdahl och professor Andreas Lindblom. Samfundets medlemsantal utgjorde den 1 januari 1955 226 personer, av vilka 128 ständiga och 98 årligen betalande.

Samfundets årsmöte var förlagt till Skogaholm på Skansen varvid museets tjänstemän demonstrerade de av Vännerna under året skänkta gåvorna. Värdefulla gåvor har genom Samfundet överlämnats till Nordiska museet, såsom framgår av s. 212 ff. ovan. Det belopp varmed Samfundet under sin trettiofemåriga verksamhet understött museet uppgår nu till 583 000 kr. Trots detta har Samfundet varit i stånd att skapa ett kapital, för närvarande omkring 330 000 kr, vars ränta tillsammans med de årliga medlemsavgifterna kan användas till inköp.

Medaljer. Medaljen För hembygdsvårdande gärning har under året tilldelats med. dr Einar Erics, Stockholm, professor Johnny Roosval, Visby, samt hemmansägaren Ingebrikt Bergman, Tännäs.

Artur Hazelius-medaljen i silver har tilldelats rektor Fredric Bagge, apotekare Gösta Hammarberg samt landskamrer Harald Lindell, Karlstad, och samma medalj i brons överlärare B. O. Bondesson, Lesjöfors, kyrkoherde Nils Forsell, Torsö, fru Karin Givars, Rättvik, samt fabrikör James Hendry, Skärhamn.

Skansenföreningens, Samfundet för Nordiska museets främjande, medlemsantal utgjorde den 31 oktober 1954 12 355 personer. Av dessa är 36 hedersledamöter. Till hedersledamöter och innehavare av föreningens plakett i silver har utsetts fru Elsa Forss (†), f. förste intendenten Carl Fries, kommandörkapten Gustaf W:son Lilliehöök samt disponent Knut Ringqvist.

Besök m. m. För Skansen var besökssiffran under hela året 1954 2 036 241 mot 2 161 013 år 1953. Motsvarande siffror för Nordiska museet var 34 122 mot 117 874 under 1953 (varvid är att märka att museet fr. o. m. 1 juni ej varit tillgängligt för allmänheten på grund av ombyggnadsarbeten).

Museets samlingar har ökats med ca 1 500 inventarieförda föremål.

Publikationer. Från museet har utgivits: Fataburen 1954, Nordiska museets och Skansens årsbok; Nordiska museets handlingar 46 Folkliv i Värmlands finnmarker. Efterlämnade uppsatser och bilder av Nils Keyland; 47 Bruksherrgårdar i Gästrikland av Hans Beskow; 48 Lövholmens Theatersällskap 1828—1830 av Arvid Baeckström; Svenskt liv och arbete 18: Bokbindarminnen och 19: Verkstadsminnen, båda redigerade av Mats Rehnberg; samt 20. Salaminnen, redigerade av Ernst-Folke Lindberg; Folkmusiken och konsten av Bror Hjorth; Skansen. Kulturhistoriska avdelningen, kort vägledning av Erik Andrén; Skansen, naturhistoriska avdelningen, kort vägledning av Carl Fries, 91—110:e tusendet; Nordiska museets böcker, illustrerad

bokkatalog, redigerad av Mats Rehnberg; Ekshäradsgården, vägledning av Anna-Maja Nylén; Meddelanden från Etnologiska undersökningen 83 (stencilerad); Skansens program (20 nummer); En vulkan slocknar, minnesord över direktör Eric Andersson av byggmästare Olle Engkvist. Till Albert Eskeröds 50-årsdag den 9 maj förelåg en handskriven festskrift med bidrag av ett stort antal av museets tjänstemän.

Styresmannen professor Lindblom: Sollidens konstnärliga utsmyckning, i Fataburen; Bilder från Skansen, 12 färgbilder med text; Utsikt från Skansen; utgivit Birgittaboken; recensioner i Biblioteksbladet; redigerat (tillsammans med G. Berg och B. Bengtsson) Fataburen.

Förste intendenten Berg: Värmland och Skansen, i Fataburen; Nya rön om snöskor, i På Skidor 1955 (utg. 1954); Wooden Traps, an Addendum, i Folk-Liv 1953—54; diskussionsinlägg om svedjebruk, i Beretning om Det 11. Nordiske Folkelivs- og Folke-mindeforskersmøde i Odense 1952; biografi över Nils Keyland, i Handlingarna 46; minnesteckning över C. U. Palm, i Svenska museer; minnesteckning över Th. Erlandsson, i Svenska museer; artiklar i Svenska museer och i Röster i radio; recensioner i Rig och Ethnos; redigerat (tillsammans med A. Lindblom och B. Bengtsson) Fataburen och (tillsammans med Sigfrid Svensson och M. Rehnberg) Rig.

Förste intendenten Eskeröd: Skärkarlens näringsfång och Allmogebebyggelse i skärgården, i Stockholms Skärgård; "Folk Society" and "Western Civilization". A suggestion to the study of European Folk Cultures, i Folk-Liv 1953—54.

Förste intendenten Granlund: Veckoräkning och veckoår, i Arv 1954; recension i Rig; redigerat Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid.

Förste intendenten Andrén: Skansen. Kulturhistoriska avdelningen, kort vägledning; Ekshäradsgården på Skansen, i Fataburen.

Förste intendenten Curry-Lindahl: Fiskarna i färg (2:a uppl.); Fiskarna i färg (finländsk uppl.); Natur i Värmland (tills. m. professor N. H. Magnusson); A vanishing elephant, i Bulletin du

Service des Eaux et Forêts, Chasse et Pêche du Congo Belge; Fiskar vid ekvatorn, i Fauna och Flora; Försvar för fredlösa, i Jaktsignalen; Migrations des oiseaux, i Zooleo, Bulletin de la Société de Botanique et de Zoologie Congolaises; Naturvetenskaplig forskning i Belgiska Kongo, i Statens naturvetenskapliga forskningsråds årsbok; Nordsångare (*Phylloscopus borealis*) i Tjuoltadalen, Lule lappmark, i Vår Fågelvärld; Några anteckningar om fåglar från en zoologisk expedition i Belgiska Kongo, i Fauna och Flora; Några fågeliakttagelser på Öland 1953, i Vår Fågelvärld; Svenska fåglar i Kongo, i Svensk Jakt; meddelanden i Die Vogelwarte och The Ring; recension i Sveriges Natur.

Professor Erixon: Svensk byggnadsteknik i jämförande belysning, i samlingsverket Nordisk Kultur XIV, Från trä till stål; En uppländsk radby med medeltida anor (med bistånd av Helmut Hagar och Åke Hermansson), Svenska byordningar (tills. med fil. dr Sven Ljung), och Mörrums kyrkbys ordning av år 1695, alla tre i Folk-Liv 1953—54; Om Skaraborgs läns byar och Skaraborgsböndernas byggnadsteknik, i Sveriges Bebyggelse. Landsbygden. Skaraborgs län; Hembygdsforskning, i Min hemsocken utg. av JUF:s studieverksamhet; ett antal recensioner i Folk-Liv; redigerat Folk-Liv, samlingsverket Nordisk Kultur och Laos.

Intendenten Manker: Lappar i nordligaste Sverige; The Lapps in Northernmost Sweden; Die Lappen im nördlichsten Schweden; Vad lappmarken gömmer, med bildsvit från lappmarksundersökningarna i Västerbottens län, i Västerbotten; Zur Frage nach dem Alter der Renzucht, i Zeitschrift für Ethnologie; Till frågan om renskötselns ålder och Med Låtatj-sitan genom Sarek, i Norrbotten; Natur och kultur i Tännäs, i Jämten; The Lapps and their Christmas, i Swedish Christmas; Vi dras till fjällen, i Till Fjälls; Med Moussa till Kairouan, i Jorden Runt; Tjörn, minnen och återseenden; Solförmörkelse på Tjörn, i Bjelle-boken; artiklar i bl. a. Vi, STF, Fritiden och Svensk Jakt; redigerat Acta Lapponica.

Bibliotekarien Jansson: Bygdeböcker och bibliografier — hjälpmedel vid hembygdsstudier, i Min hemsocken, andra upplagan;

Varifrån kommer jultomten, i Talrörets m. fl. personaltidningars julnummer.

Intendenten Rehnberg: Från landskapsmuseer och hembygdsgårdar. En översikt för år 1953, i Fataburen; Vägar och samfärdsel, i Min hemsocken, utgiven av JUF:s studieverksamhet; Ungdomen och kulturen, i Medborgarboken; Ett nytt museum, Permanent museiavdelning med rörlig karaktär, Ny avdelning för nutida brukskonst vid Röhsska konstslöjdsmuseet i Göteborg, Museibesökarna, Polismuseet i Göteborg, Musikutredningens förslag rörande Musikhistoriska museet, Utredning om lantbruksmuseum, Museerna och krigsrissen, Nytt från museivärlden, i Svenska museer; En höstkrönika (tillsammans med Nils Dahlbeck och Olof Thaning), i Svenska Turistföreningens årskrift; Kulturhistoriska kommentarer, i Bokbindarminnen och Verkstadsminnen; Kungens glada dagar. En bilderbok från Carl XV:s tid (tillsammans med Bo Lagercrantz); artiklar och recensioner i Svensk uppslagsbok, Röster i radio, Vi, Veckojournalen, Perspektiv, Studiekamraten, Svenska museer, Meddelanden från Etnologiska undersökningen, Handelsnytt, Maskinbefälet, och Malm; redigerat Bokbindarminnen, Verkstadsminnen, Nordiska museets böcker, illustrerad bokenkatalog, tidskriften Svenska museer, tidskriften Rig (tillsammans med Gösta Berg och Sigfrid Svensson) och Meddelanden från Etnologiska undersökningen.

Intendenten Lagerquist: Note sur une table de l'ébéniste suédois George Haupt découverte en France, i La Revue des Arts, häfte 4; Haupt i Paris, i Fataburen; recension i Studiekamraten.

Intendenten Bengtsson: Hallands fästningar, i Hallands historia. Från äldsta tid till freden i Brömsebro 1645; redigerat (tillsammans med styresmannen och G. Berg) Fataburen.

Intendenten Nylén: Herrgårn och bygden, i Fataburen; Bruket av folkdräkter i vår tid, i Svensk bygd och natur; Svenska folkdräkter, i ett specialnummer av Svenska Dagbladet utgivet på portugisiska för Sydamerika; Kring dräkt och stil, i Bransch; recension i Rig; utarbetat (tillsammans med K. Sjöqvist) vägledning över Ekshäradsgården.

Arkivarien Lundwall: Om fickur; Uren i svenskt 1800-tal; Tre porträtt med tidmätare, samtliga i Svensk urmakeri-tidning.

Intendenten Lagercrantz: Kungens glada dagar. Bilder från Carl XV:s tid (tillsammans med M. Rehnberg); artiklar och recensioner i *Havekunst* och *Svenska hem i ord och bild*; redigerat antikvitetsidan i *Svenska hem i ord och bild*.

Amanuensen Hallerdt: Artiklar och notiser i *Folk-Liv*, *Svenska museer*, *Industria International* och *Sveriges Konditor-Tidning*; redigerat *Surahammars bruksmuseum* — *The steelworks museum of Surahammar*; *Les musées de Stockholm* — *Museen in Stockholm* — *Museums in Stockholm* samt *Meddelanden från facksektionen*, *Svenska museimannaföreningen*.

Amanuensen Hazeliuss-Berg: Artiklar om dräkt, i *Kunskapens bok*.

Amanuensen Holmquist: Ett silverskrin från stormaktstiden, i *Fataburen*; *Norrköpingssilver*, i *Norrköpings museum*, *Berättelse över verksamheten 1951—1953*; *Lyse* — hemmets belysning genom tiderna, i *Ljuskultur*.

Amanuensen Liedgren: *Strömbäcks glasbruk*, i *Fataburen*.

Amanuensen Sjöqvist: *Inredningen på "Herrgård"*, i *Fataburen*; utarbetat (tillsammans med A.-M. Nylén) vägledning över *Ekshäradsgården på Skansen*.

Amanuensen Stjernswärd: *Ur skissböckerna på Sävstaholm*, i *Fataburen*.

Amanuensen Wikland: *Människor och miljö på "Herrgård"*, och *En rosele från Nordkoster*, båda i *Fataburen*; *Textil märkning* och *Julprydnader i allmogehem*, båda i *Svensk Slöjdtidning*.

Assistenten Tillhagen: *Tales of the wedded and betrothed och Married Life and family Life among the Swedish Kalderasa Gypsies*, båda i *Journal of the Gypsy Lore Society*; *Zigenarna och deras framtid*, i *Frisinnad ungdom*; *Masmästarsägnar och hyttskrock*, *Hammarkrock* och *järnbrukssägnar*, och *Stålet och trol-len*, I, samtliga i *Fagersta Forum*; *Servitörsminnen från 90-talets Berns*, i *Samfundet S:t Eriks årsbok*; artiklarna *Folksagan* och *Folksägnar* samtliga i *Kunskapens bok*.

Assistenten Hjelte: *Vilka går på museum? En undersökning av Nordiska museets publik*, i *Svenska museer*; artiklar och recensioner i *Studiekamraten*.

Fil. kand. Ernst-Folke Lindberg: redigerat och kommenterat Salaminnen; bildtexter till Keyland, Folkliv i Värmlands finnmärker.

Förste amanuensen Hagar: Eastern and Western Influence in the Estonian Material Culture, i From the Past to the Future; medverkat i Sigurd Erixon: En uppländsk radby med medeltida anor, i Folk-Liv 1953—54; recensioner i Folk-Liv 1953—54.

Professor Ränk: Vår vardagsgröt, i Folk-Liv 1953—54; Zum Problem des Sippenkultes bei den Lappen, i Archiv für Völkerkunde 9; recensioner i Arv, Nordisk Kultur samt Folk-Liv 1953—54.

Fil. dr Laid: Über den Ursprung der nordosteuropäischen Riege, i Folk-Liv 1953—54; recension i Folk-Liv 1953—54.

Amanuensen Talve: recension i Folk-Liv 1953—54.

Professor Straubergs: Bröllopsseder i Skaraborgs län, i Sveriges bebyggelse (Skaraborgs län 4); Lettisk mytologi, i Universitas; De dödas tid, i Daugavas vanagi 1954; Ungdomssammankomster, Gamla äktenskapsformer, Val av hustru samt Frieri och förloving, samtliga på lettiska i Latviesu tautas dziesmas 3—5; utgivit Latviesu tautas dziesmas (Chansons populaires lettonnes; tillsammans med A. Svabe).

Fil. dr Sven Ljung: Vångaskråna för Malmö stads jordar i Möllevången 1652 och 1725, i Folk-Liv 1953—54; Svenska byordningar, i Folk-Liv 1953—54 (tillsammans med S. Erixon); recension i Rig.

Kansli och ekonomiförvaltning. Under året har kansliet föreståtts av förste intendenten Berg i egenskap av sekreterare. Kansliets arbetskrafter i övrigt har varit kansliskrivare Rosencrantz, fru Lily Sahlin, fru Elisabeth Bergqvist samt under en del av året kansliskrivare Huss.

Föremålsregistreringen har omhänderhafts av amanuensen Halderdt.

Den ekonomiska förvaltningen har stått under ledning av ekonomidirektör Scherling.

Räkenskapskontoret har föreståtts av kamrer Hegnell. Vid detsamma har dessutom arbetat kamrer Nyblin, kassör Gustavs-

*Direktör Eric Andersson (1895—1954), ordf.
i museets restaurangkommitté 1952—54.*

son, kanslibiträderna Käll och Solberg och kontorsbiträdet Staberg. Programredaktionen och reklamavdelningen har föreståtts av direktör Scherling med biträde av amanuensen Tullander, fru Palmé och kontorsbiträdet Runeborg.

Driften vid Skansens restauranger har liksom tidigare stått under ledning av en särskild restaurangkommitté. Ordförande i denna var vid årets början direktören för Sabis Eric Andersson, vilken emellertid avled den 15 mars. Direktör Andersson hade lämnat en mycket betydelsefull medverkan sedan han i december 1951 knöts till kommittén. Av alldeles särskilt värde voro de insatser han gjorde i samband med igångsättningen av verksamheten inom den nya restaurangen på Solliden.

Till ny ledamot i kommittén utsågs direktören i Norma Arne Edfelt, vilken också åtog sig att tills vidare fungera som kommitténs ordförande. Övriga ledamöter har varit förste intendenten Berg, ekonomidirektören Scherling och direktören för Skansens restauranger Sture Håård.

Nordiska museets nämnd har under året utgjorts av hovrättsrådet J. Nordenfalk, ordförande, tillika delegerad för finansförvaltningen, 1943¹; professor Andreas Lindblom, styresman, 1929; fil. dr Bror Jonzon, 1935; byggmästare Olle Engkvist,

1947; direktören Erik Bengtson, 1949; överintendenten fil. dr Åke Setterwall, 1950, samt förste hovmarskalken Erik Wetter, 1952.

Museets tjänstemän. Till förste intendent och föreståndare för Skansens naturhistoriska avdelning utsågs den 26 mars 1953 Kai Curry-Lindahl, vilken tillträdde sin befattning den 1 januari 1954.

Till innehavare av den Hallwylska professuren i nordisk och jämförande folklivsforskning fr. o. m. den 1 juli 1955 utsågs den 28 oktober förste intendenten Granlund. Nämndens beslut fastställdes av Kungl. Maj:t den 7 januari 1955.

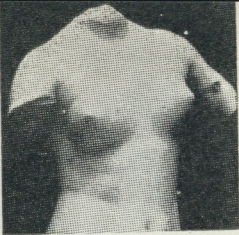
Tjänstemannastaben utgjordes den 31 december 1954 av följande personer:

Styresman: professor fil. dr Andreas Lindblom, 1929¹. — Sekreterare: förste intendenten Berg, se nedan. — Förste intendent: fil. dr Gösta Berg, (1924) 1935, föreståndare för Etnologiska undersökningen; fil. dr Albert Eskeröd, (1937) 1947, föreståndare för museets allmogearvdelning; fil. dr John Granlund, (1930) 1948; fil. dr Brynolf Hellner, (1932) 1948, föreståndare för museets högre ståndsarvdelning; fil. dr Erik Andrén, (1937) 1949, föreståndare för Skansens kulturhistoriska avdelning; Kai Curry-Lindahl, 1954, föreståndare för Skansens naturhistoriska avdelning. — Ekonomidirektör: civilekonom George Scherling, 1944. — Kamrer: civilekonom fil. kand. Sam Hegnell, 1938. — Professor i nordisk och jämförande folklivsforskning; fil. dr Sigurd Erixon, (1914) 1934. — Arkivarie: intendenten Lundwall, se nedan. — Bibliotekarie: intendenten Jansson, se nedan. — Museilektor: intendenten Rehnberg, se nedan. — Intendent: fil. dr Ernst Manker, 1939; fil. lic. Sam Owen Jansson, (1929) 1945; fil. lic. Mats Rehnberg, (1938) 1946; fil. dr Marshall Lagerquist, (1936) 1948; fil. lic. Bengt Bengtsson, (1938) 1949; fil. dr Anna-Maja Nylén, (1938) 1950; fil. lic. Sten Lundwall, (1946) 1950. — E. o. intendent: fil. lic. Bo Lagercrantz, (1948) 1952. — Amanu-

¹ Årtalet betecknar det år befattningen tillträdde. Inom parentes anges året för inträde i museets tjänst.

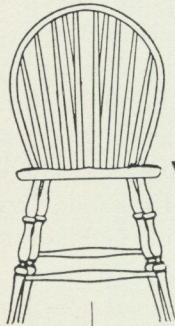
enser: fil. kand. Björn Hallerdt, 1950; fil. kand. Inga Wikland, (1950) 1952; fil. kand. Kerstin Sjöqvist, f. Carlson, (1944) 1952; fil. kand. Kersti Holmquist, (1949) 1954; fil. lic. Arne Biörnstad, (1952) 1954; Gunnel Hazelius-Berg, (1924) 1926; Brita Stjernswärd, (1931) 1933; Margareta Tullander, (1937) 1939. — Biblioteksassistent: fil. kand. Karin Ehrnborg, f. Hallström, 1947. — Arkivbiträde: fil. lic. Rut Liedgren, (1943) 1946. — Biträdande kamrer: Alvar Nyblin, (1930) 1947. — Huvudkassör: Henning Gustavsson, 1952. — Kanslist: fil. kand. Kerstin Larson, (1944) 1951. — Kansliskrivare: fil. kand. Gunhild Rosencrantz, f. von Sydow, 1951; Lillemor Kihlskog, f. Andersson, (1944) 1948; fil. kand. Ann Marie Huss, f. Hedenius, 1954. — Kanslibiträden: Dagmar Hullström, (1937) 1946; Inga-Lisa Käll, f. Hultqvist, (1942) 1948; Gunvor Solberg, f. Karlsson, (1946) 1948. — Kontorsbiträden: Gunvor Staberg, (1947) 1949; Maggie Ardell, (1947) 1949; Vera Runeborg, (1948) 1951. — Föreståndare för klädkammaren: Solveig Palmé, f. Löthgren, (1946) 1948. — Fotografer: Märta Claréus, f. Claréus, 1927; Åke Wintzell, 1949; Åke Grundström, 1949. — Ritare: Olle Homman, 1927; Sander Rosén, 1932. — Konserveringsateljén: Marie-Louise Dagel, f. Wulfcrona, (1952) 1953; Aino Kase, f. Raud, (1953) 1954.

ANDREAS LINDBLOM

Konst

och verklighet

*möts i NKI-skolans
kurser i fackteckning och nyttokonst
som är utformade av
en elit av konstnärer och fackmän.*

Det konstnärliga skapandets allmänna teorier och teknik får sin direkta anknytning till det dagliga livets behov och förutsättningar i NKI-skolans konstindustriella kurser.

Kunskaper i teckning är en naturlig och nödvändig grund för den som sedan vill fortsätta i ett konstnärligt yrke. NKI-skolans kurser i *Teckning och målning* ger en allmän och grundläggande utbildning av högt värde för envar.

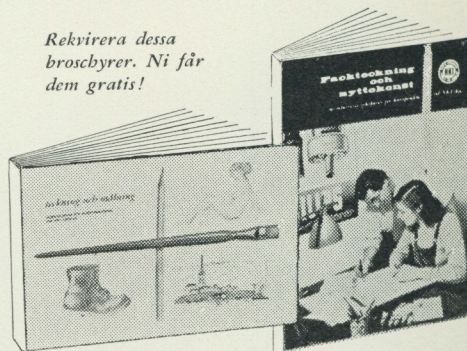
För den som har ett djupare intresse och naturliga förutsättningar har NKI-skolan skapat en grupp kurser i *Fackteckning och nyttokonst* som är ensamtående i sitt slag i Norden. Ledare för dessa kurser är professor Gregor Paulsson, som har utformat denna utbildning i samarbete med en elit av fria konstnärer, facktecknare, konsthantverkare och nyttokonstnärer.

NKI-skolan ger grundläggande utbildning inom följande områden: reklam- och illustrationskonst, modeteckning, textilkonst, möbelritning och bemyndning, keramik och glaskonst, guld- och silversmides-

konst. I anslutning till dessa huvudgrupper finns ett stort antal special- och ämneskurser.

Ni får en stimulerande inblick i de stora möjligheter dessa kurser erbjuder i de intressanta handböckerna "Fackteckning och nyttokonst" och "Teckning och målning", vilka tillsänds Eder gratis om Ni sänder namn och adress till NKI-skolan — den ledande skolan i Norden när det gäller högklassig konstnärlig utbildning per korrespondens.

*Rekvirera dessa
broschyrer. Ni får
dem gratis!*

NKI-skolan

S:t Eriksgatan 33 — Stockholm 12

STYRELSEBERÄTTELSE FÖR ÅR 1953

Nordiska museets nämnd får härmed avgiva berättelse rörande museets ekonomiska förvaltning år 1953.

Beträffande institutionens verksamhet i övrigt hänvisas till årsberättelsen för 1953, tryckt i Fataburen 1954.

Angående räkenskaperna för 1953 får nämnden anföra följande:

Efter verkställda avskrivningar redovisas för 1953 ett överskott av kr 4 889:66, som tillsammans med från föregående år balanserat överskott av kr 97 492:94 eller sammanlagt kr 102 382:60 balanserats till 1954.

Beträffande resultatet av den ekonomiska verksamheten under året samt ställningen vid årets slut hänvisas till nedanstående balans- samt vinst- och förlusträkningar.

Balansräkning den 31 december 1953

Tillgångar

<i>Kassa, postgiro, banker</i>		493 696: 58
<i>Diverse fordringar</i>		
Fordringar enligt reskontra	203 567: 97	
Fordran hos fondförvaltningen	5 197: 39	208 765: 36

Förskotterat för vissa ändamål

Fältforskningar och förlagsverksamhet	72 292: 33
Restaurangernas inventarier och varulager	1 316 182: 10
Materialgårdens varulager	15 519: 03
Guldsmedhusets materiallager	2 301: 87
Skogsprodukter å Julita gård	64 088: 10

Balanserade anläggningskostnader etc.

Å avdelningen på Skansen	186 728: 16	
" " Lejonslätten	23 434: 10	
" " Julita	310 833: 38	
" " Svindarsvik	33 045: 24	554 040: 88

Kapitaltillgångar

Museibyggnaden	3 000 000: —	
Restaurangbyggnader	3 875 000: —	
Julita gård	791 000: —	
Svindarsvik	401 000: —	
Tyresö slott	190 000: —	
Samlingar och inventarier	4: —	8 257 004: —

Välkommen till... Ni vet väl adressen?

3 *ess* på Storgatan

Broddman's

3 *Specialaffärer*
Tel. vx **630-830**
till alla affärerna

4 :an

10 :an

12 :an

4 *Broddman's* EL & RADIO

10 *Broddman's* SKIVOR

12 *Broddman's* FOTO - KINO

STORGATAN

"BELÄTNA KUNDER" ÄR VÅRT VALSPRÅK

VÖRDSAMT
George Broddman

Låt oss demonstrera en **TV**-apparat för Er

finns i såväl växel- som allström

Fondförvaltningens tillgångar

Värdepapper enl. bil. 1	2 509 741:—	
Investering i byggnader på Skansen	968 000:—	
Göteborgs bank	116 618:11	
Stockholms stads kammarkontor	7 637:18	
Stockholms Enskilda Bank	1 345:63	
Svenska Handelsbanken	4 621:26	
Sundsvalls Enskilda Bank	5 087:44	
Upplupna fondräntor enl. reskontra	18 693:48	3 631 744:10
	<u>Kronor</u>	<u>14 615 634:35</u>

*Skulder**I förskott uppburna inkomster*

Årskort för 1954	27 510:—	
Av beviljat statsanslag	222 430:80	
Förskottsbetalda hyror etc.	109 740:—	359 680:80

Diverse skulder

Leverantörer	279 034:62	
Källskatt	127 336:95	
Upplupna skuldräntor etc.	81 457:69	
Reserv för skatter	54 484:—	
Övriga skulder	9 250:06	551 563:32

Reserverat för olika ändamål

Byggnadsunderhåll och restaureringsarbeten ..	450 748:39	
Inredningsarbeten	6 187:16	
Inköp till samlingarna	13 747:30	
Förlags- och vetenskaplig verksamhet	23 035:70	
Övriga ändamål	31 286:87	526 005:42

Lån av fondförvaltningen för fastighetsinvestering 968 000:—

Intecknings- och reverslån

Lån för Nya Solliden	3 867 345:—	
Mälarprovinsernas Hypoteksförening	213 619:01	
Kungl. Bostadsstyrelsen	100 765:—	
Stockholms stad	152 098:99	4 333 828:—

Nordiska museets fria pensionsstiftelse 35 000:—

Fondkapital

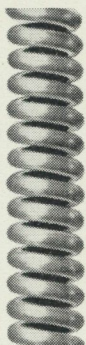
Fonder enl. bil. 2	3 626 546:71	
Skuld till Nordiska museets kassaförvaltning ..	5 197:39	3 631 744:10

Eget kapital 4 107 430:11

41.000 kronor kilot

1 kg spiraliserad lystråd av den sort, som används i en vanlig Luma-lampa kostar 41 000 kronor. Som jämförelse kan nämnas att Ni får 1 kg guld för "bara" 5 870 kronor. Men så ger också en Lumalampa ett pålitligt och värdefullt ljus. Ändå kostar den så litet.

Spiral i 100 gångers förstoring

Luma lagerför lampor i omkring 3 000 olika varianter och tillverkar för närvarande 40 000—50 000 lampor om dagen. Var och en av dessa 3 000 lampsorter skall ha sin speciella lystråd med en viss "tjocklek" och längd. Lystråden, som tillverkas av volfram, är i en del lampor endast 1/100 mm tjock. Den skall i vissa fall tåla att upphetas ända till 3 000° C och många gånger skall den stoppa för alla påfrestningar i tusentals timmar. En lampas kvalitet är helt beroende av lystrådens kvalitet. Det är därför Luma tillverkar denna viktiga detalj i eget volframverk.

Använd värdefulla **LUMA** lampor

LUMALAMPAN AB, Stockholm 20, tel 44 9100, riks 44 9160

Filialer i GÖTEBORG, MALMÖ, SUNDSVALL

Vinst- och förlustkonto

Balanserad vinst	97 492: 94	
Årets vinst	4 889: 66	102 382: 60
	<u>Kronor 14 615 634: 35</u>	

*Vinst- och förlusträkning för 1953**Inkomster*

Inträdesavgifter	1 898 847: 77	
Årskort och årsbok	344 302: —	
Statliga och kommunala anslag	820 667: 20	
Fondräntor	144 948: 64	
Inkomstarrenden och -hyror	252 486: 10	
Vetenskaplig verksamhet	55 521: 92	
Förlags- och undervisningsverksamhet	243 328: 76	
Inkomstbringande företag på Skansen och Julita	1 720 600: 19	
Utnyttjade donationer och reserverade medel	158 770: 62	
Övriga inkomster	22 584: 81	
	<u>Kronor 5 662 058: 01</u>	

Utgifter

Löner, pensioner, understöd och sjukomkostnader	2 348 942: 65	
Omkostnader för årsbok och årskortsexpedition	50 880: 55	
Vetenskaplig verksamhet	230 665: 03	
Förlags- och undervisningsverksamhet	192 775: 49	
Annonser och reklam	125 961: 82	
Attraktioner och utställningar	323 095: 83	
Underhåll av byggnader samt inredningsarbeten	256 695: 66	
Inköp och underhåll av inventarier	54 861: 16	
Djurföda	113 724: 24	
Expeditions- och kontorskostnader samt telefoner	97 961: 75	
Utgiftsarranden och -hyror	46 375: 76	
Ränteutgifter	55 619: 35	
Försäkringspremier	39 055: 06	
Gas, elektricitet, vatten och värme	144 267: 12	
Parkanläggningar och vägar samt inre och yttre renhållning ..	228 562: 36	
Diverse driftskostnader för inkomstbringande företag på Skansen och Julita	628 659: 78	
Övriga driftskostnader	213 844: 05	
Avskrivning på byggnader och anläggningar	186 770: 26	
Till fonderna överförd andel av fondräntorna	43 450: 43	
Reserverat anslag till ombyggnads- o. reparationsarbeten i museet	275 000: —	
Årets överskott	4 889: 66	
	<u>Kronor 5 662 058: 01</u>	

ARVID NORDQUIST

H.A.B.

STOCKHOLM

Specialaffär för

KAFFE – KONSERVER – DELIKATESSER

KOLONIALVAROR – LAX & FÅGEL

Yppersta kvaliteter i största möjliga sortering

"Vart ska du ta vägen?"

**"Jo, jag ska gå och köpa godsaker
från CHOKLAD-THULE"**

Förutom fonderade donationsmedel har institutionen under året fått emottaga gåvomedel för olika ändamål till ett belopp av 22 680 kr enligt nedanstående:

Ändamål	Belopp	Utnyttjat under året	Överfört till 1954
Utsmyckning av Nya Solliden ..	4 756: 50	4 756: 50	—: —
Urmakeriverkstad på Skansen	5 000: —	—: —	5 000: —
Sparbankshuset på Skansen	1 700: —	—: —	1 700: —
Fotograferings- o. filmverksamheten	7 073: 50	5 424: 57	1 648: 93
Löner till hantverkskunniga vakter på Skansen	1 750: —	1 750: —	—: —
Svindervik	800: —	800: —	—: —
Övriga ändamål	1 600: —	1 600: —	—: —
Kronor 22 680: —		14 331: 07	8 348: 93

Stockholm den 12 april 1954.

J. NORDENFALK

ANDREAS LINDBLOM

BROR JONZON

OLLE ENKVIST

* ERIK BENGTON

ÅKE SETTERWALL

ERIK WETTER

G. LONELL A.-B.
 NYBROKAJEN 7-STOCKHOLM
 20 65 44 20 65 45

Pröva TÖRNBLOMS 1955!

Drottninggatan 48 · Stockholm · Tel. 23 59 85

Bil. 1

Fondförvaltningens värdepapper den 31 december 1953

Obligationer	Nom.	Bokf.	Nom.	Bokf.
3,25 %	11 000:—	11 000:—		
3,5 %	594 000:—	595 201:—		
3,6 %	5 000:—	5 000:—		
4 %	2 000:—	2 000:—	612 000:—	613 201:—

Förlagsbevis

3,5 %	50 000:—	49 750:—		
4 %	782 000:—	777 220:—		
4,5 %	5 000:—	5 000:—		
6 %	11 000:—	12 705:—	848 000:—	844 675:—

Inteckningar

3,6 %	30 000:—	30 000:—		
4 %	290 000:—	290 000:—		
4,25 %	95 000:—	95 000:—		
4,5 %	210 000:—	210 000:—		
5 %	50 000:—	50 000:—	675 000:—	675 000:—

Aktier			209 510:—	376 865:—
		Kronor	2 344 510:—	2 509 741:—

Institutionens värdepapper förvaltas på följande sätt:

	Nom. belopp	Bokf. belopp
Hos Stockholms stads fondförvaltning		
För allmänna fondförvaltningen	1 695 910:—	1 802 160:—
Avkastningen utgör säkerhet för reverslån hos Stockholms stad å kr 150 000:— samt för beviljat kreditiv å högst kr 400 000:—		
Hos Skandinaviska Banken		
För Ebba Lindaus fond	21 000:—	20 115:—
Hos Stockholms Enskilda Bank		
För Lagergrenska fonden	365 600:—	373 940:—
Hos Svenska Handelsbanken		
För J. Bäckströms familjefond	196 500:—	196 500:—
Hos Sundsvalls Enskilda Bank		
För A. G. Jansons fond	64 900:—	117 016:—
I eget förvar		
För allm. fondförvaltningen	600:—	10:—
	Kronor	2 344 510:— 2 509 741:—

Skansens biljetter tryckas av

AB Parajett

LANDSKRONA

Stockholmskontoret tel. 62 93 08, 67 65 15

"SLOTS—SENAF"

Bordets förnämsta krydda finnes å Skansenrestaurangerna.

NORRKÖPINGS TIDNINGARS AKTIEBOLAG

*Utgivare av Norrköpings Tidningar,
Sveriges äldsta nyhetstidning*

Vårt verksamhetsområde omspanner

BOKTRYCK - LITOGRAFI - OFFSET - TIDNINGSTRYCK

ETABL. 1854

DITZINGERS

säljer bemtrevnad

AB ROBERT DITZINGER

Västerlånggatan 72-74 · Norrmalmstorg 18

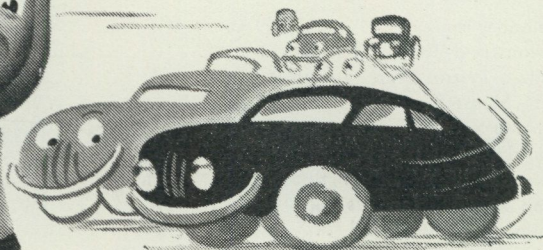
Nordiska museets fonder den 31 december 1953

Allmänna fonden	101 922: 47
Pensionsfond för tjänstemän	296 088: 30
Herman Fritiof Antells fond	100 000: —
H. Lichtensteins fond	3 556: 60
Carl och Sophie Lundströms fond	10 000: —
Artur Hazelius monumentsfond	38 537: 91
Artur Hazelius fond av 30/11 1901	6 680: 87
Johan August Hazelius fond	100 000: —
Gunnar Hazelius fond	7 424: 08
Sundbornsprostens donation	25 928: 50
Henrik Krooks fond	21 401: 30
Bobergsska fonden	82 697: 33
Peter och Malin Beijers fond	25 800: —
Walter och Wilhelmina von Hallwyls donationsfond	716 729: 47
Walter och Wilhelmina von Hallwyls pensionsfond	241 620: 85
Hilmer Åbergs fond	40 640: 90
Oscar Hirschs fond	25 000: —
Fritz Ottergrens fond	25 954: 63
Artur Hazeliusfonden	62 881: 26
Axel Wilhelm Casséns testamentsmedel	30 000: —
August och Thérèse Hazelius fond	50 000: —
Ebba Lindaus fond	20 000: —
Markisinnan Mary Moore Lagergrens fond	369 540: —
Museibyggnadens underhållsfond	200 000: —
Nordiska museets nya byggnadsfond	60 879: 31
Östgötagårdens fond	9 026: 40
Grillska förnyelsefonden	5 127: 35
Hilda Kumliens fond	22 962: 70
Professorskan Thérèse Kjellbergs minnesfond	67 076: 77
Grosshandlare J. Bäckströms familjefond	201 427: 88
Fonden "Kyrka och kultur"	31 396: 80
O. Gröndahls donationsmedel	7 240: —
Walter Fevrells svenska fond	5 714: 64
Alexander och Sigrid Skånbergs fond	408 672: 81
Byggmästare A. G. Jansons fond	101 711: 07
Constance Anderssons fond	50 000: —
Fondförvaltningens regleringskonto	52 906: 51

Kronor 3 626 546: 71

"Dom följer mej överallt!"

BIRGER NILSSONS VERKSTÄDER

FRIHAMNSVÄGEN (vid frihamnsentrén)

STOCKHOLM Postadress: VÄRTAN

Alla slags plåtarbeten, takreparationer.

KOPPAR-, BLECK- & PLÅTSLAGERI

SMIDE · METALL- & MEKANISK VERKSTAD

Telefoner:

62 36 52, 62 47 85

Strömming

{

näringsrik
billig
dagsfärs

all slags fisk

PARTIFISKHALLEN
Vintervägen 19-21

Stockholms Läns Fiskförsäljningsförening u. p. a.
TEL. växel 23 12 50 STOCKHOLM

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1953

Undertecknade, som av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien respektive Stockholms Stadsfullmäktige utsetts att granska Nordiska museets räkenskaper och dess nämnds förvaltning för år 1953, få efter verkställd revision avgiva följande berättelse.

Vi hava tagit del av nämndens protokoll, räkenskaper och andra handlingar, vilka lämna upplysning om museets ekonomi och förvaltning.

Räkenskaperna hava före revisionen underkastats särskild siffergranskning av auktoriserad revisor, som häröver avgivit berättelse.

I de vid revisionen granskade räkenskaperna för år 1953 för Nordiska museet ingå jämväl räkenskaperna för Skansenföreningen och för Walter och Wilhelmina von Hallwyls donationsfond.

De i nämndens berättelse av den 12 april i år lämnade uppgifterna om tillgångar och skulder, slutande på kr 14 615 634:35, samt inkomster och utgifter slutande på kr 5 662 058:01, överensstämmer med räkenskaperna.

Efter vad vi under revisionen inhämtat om nämndens handhavande av institutionens förvaltning få vi tillstyrka, att ansvarsfrihet meddelas nämnden för den tid revisionen omfattar.

Stockholm den 31 maj 1954.

B. KARLGREN

SVEN HAGSTRÖM

Utsedda av Kungl. Vitterhets
Historie och Antikvitets Akademien

EDVIN WIDE

Utsedd av Stockholms Stadsfullmäktige

RYMANS BOKHANDEL

BANÉRGATAN 7 • TEL. 627420

IVAN HEDENBY

Grönsaker och rotfrukter
i parti

Klaratorget, Stockholm
Lager o. kontor: Observatorieg. 12
Tel. 311226

*Skansens restauranter
begagna alltid*

Tårt- och Fatpapper

från

SVENSK PAPPERS
MANUFAKTUR A.-B.
Sundbyberg Tel. Sthlm 281783

Vid behov av

TRYCKSAKER

Vänd Eder med förtroende till

Stellan Ståls Boktryckeri

Kl. V. Kyrkogata 10 Tel. 21 22 49

A. B. Bröderna Runeborg

METALLFABRIK

TELEFON 11 09 71

UPPLANDSGATAN 1

STOCKHOLM

DE - HÅS LIVSMEDEL

Maria Prästgårdsgata 15 Tel. 41 53 11

KÖTT, VILT OCH KONSERVER

Förteckning över personer och institutioner som 1953—1954 överlämnat gåvor till Nordiska museet och Skansen¹

Nordiska museets samlingar:

Bib Adelsköld; Berta Almqvists dödsbo; A. Appelgren, Vasa, Finland; Olof Asklunds Ångbageri AB, Göteborg; Monica Aurivillius; K. L. Beckmans Boktryckeri; E. Behrns, Uddevalla; Ann-Sofi Berg; Berit Berg von Linde; Ester Bergkvist; G. Bergman; Signe Bergman; A. Björnstad jr, Bromma; C. M. Björnstjerna, Stäket; E. Blumenthal; H. Blumenthal; K. Blumenthal; S. Blumenthal; A. Borg, Linköping; Berta Broman; C. Bräutigam, Göteborg; Ella Byström-Bäckström, Lidingö; K. Bäckgren, Askersund; Märtha Bäckman, Solna; D. Carlson, Ulriksdal; gm R. Carlson, Nässjö; C. Cedercrantz' dödsbo; Carola Cederströms dödsbo; Gertrud Cervin; Aline Cronhielms dödsbo; H. Davidson; G. Davidsson, Lindesberg; Ingrid Ekbohm; R. Ekström, Bromma; J. L. Elfberg, Bruksvallarna; Greta Elofsson, Leksand; Inga Engström; Signe Enwall; Signe Ericsson; H. Erikson, Uppsala; Elin Eriksson, Edebäck; Edith von Essen; Elisabet Falk; G. A. Falkenberg, Skebokvarn; Karin Falkman; Elisabeth Ferons dödsbo; Anna Folcker, Bromma; Hildegard von Francken; Karin Gabrielson, Gamleby; Brita Gawell; gm G. de Geer; Gea de Geer; Agnes Geijer; N. Gellerstedt; Britt Gistedt; G. Grönskog; E. Gunér; Gustaf V:s dödsbo; Elin Gustafsson, Långsele; C. Günther; gm C. Hagberg; A. Hagström, Gillberga; Margit Hallberg; F. Hamrin, Danderyd; gm C. L. Hasselgren; Gina Hazelius; Gunnel Hazelius-Berg; Maria Hellström, Bruksvallarna; Hemmens Forskningsinstitut; R. Hjelte, Huvudsta; Dagmar Hullström; Ida Ientzen; gm. H. Ihre; Grete Iversen, Oslo; B. Jansson, Skottorp; Anna Johnsson, Råda; Anna Jonsson, Holsåker; Naëmi Jonsson, Torsby; Sigrid Jonsson, Ekshärad; gm B. E. Julihn, Skövde; N. W. E. Julihns konditori, Skövde; E. Keys dödsbo; Ellen von Koch, Saltsjöbaden; Margit Kruse; gm B. Kugelberg, Bromma; Lalla Kugelberg; Elise Kuldver; Kungl. Biblioteket; Kungl. Hovmarskalksämberet; Kungl. Husgerådskammaren; Kåbergs tapetfabrik AB, Handen; M. Lagerquist, Lidingö; Lappmarksundersökningen 1953; Elsa Larsson, Kappelshamn; Franzina Larsson, Långsele; G. Larsson, Fårö; G. Larsson, Kappelshamn; Alice Lindblad, Johanneshov; A. Lindblom; E. Lindgren; S. Ljung; E. Lundberg, Kappelshamn; Ebba Lundberg, Lidingö; Frida Lundberg, Lidingö; Hedvig Lundberg, Lidingö; AB Majornas ångbageri, Göteborg; A. Montgomery; gm

¹ Givarens adress är Stockholm, där ej annat anges. Förteckningen omfattar tiden 1 november 1953—31 oktober 1954.

GÄRDETS

FÖNSTERPUTSNING

Affärs-, kontors- och
privatfönster m. m.

Stegar upptill 22 meters
höjd uthyras

60 76 91

E. ÖSTLING

FRUKT och GRÖNSAKER

Östermalms saluhall

Tel.: 62 55 38, 62 23 98,
60 92 22

VÅRT MÄRKE — KVALITETSMÄRKET

för { boktryck
litografiskt offsettryck
ståltryck

IVAR HÄGGSTRÖMS BOKTRYCKERI AB

Gamla Brogatan 26, Stockholm

Telefon 22 99 70

Firma PAPPER & KVERT

(Innehavare E. LINDBERG)

DROTTNINGGATAN 4

TELEFON 20 91 83

AB FEYCHTINGS JÄRNHANDEL

Specialité: ESKILSTUNASMIDEN

Vasagatan 22 Tel. 100483, 204670

E. Nathorst-Böös; C. G. Nilsson, Blomstermåla; O. Nilsson; R. Nilsson, Kappelshamn; J. V. Nordberg, Vänersborg; A. Nordell, Arvika; E. Norden-skiöld; Nordiska museets vänner; G. Norman, Kappelshamn; G. Nydahl, Huddinge; Anna-Maja Nylén, Lidingö; Nässjö Köpmansförening, Nässjö; Lotten Ohlsons dödsbo; A. Olsson, Ardre; Anna Olsson, Vemdalen; E. Olsson, Sanda; E. Olsson, Skurup; gm B. Orbjörn, Göteborg; Solveig Palmé; Cecilia Pantzerhielm; J. A. Persson, Leksand; S. Pettersson, Kappelshamn; Ellen Pira, Nynäshamn; Alice Quensel; Annie Rehnberg; M. Rehnberg; Vilma Roos, Djursholm; B. Rudbeck, Sollentuna; Astrid Sampe-Hultberg; Siri Schottes dödsbo, Lidingö; gm Ellen Schück; Annika Sjöqvist, Stocksund; Karin Sjöqvist, Stocksund; Alba Stangenbergs dödsbo; K. L. Stigmark; Stockholms Målaremästareförening; Stockholms stad; gm Stockholms stadsmuseum; S. Strindberg; Anna Stångberg, Ekshärad; A. S. Suneson, Bankeryd; N. Svanberg, Källered; H. Söderström, Åtvidaberg; H. Tamm; Ellen Thollander; A. R. Wallgrens dödsbo; Inez Wallström, Enskede; Salla Welander; F. Westöö, Bjärge; E. Wibom, Solna; Anna Odman; Gerda Odman.

Nordiska museets bibliotek:

Bib Adelsköld; N. Ahnlund, Bromma; Gunhild Almén; Berta Almqvists dödsbo; J. E. Anderbjörk, Växjö; S. Andersson, Åbo; Arkeologiska museet, Göteborg; Armémuseum; Monica Aurivillius; A. Bäckström, Lidingö; G. Berg; C.-M. Bergstrand, Göteborg; Inger M. Boberg, Köpenhamn; A. Borg, Linköping; N.-A. Bringéus, Lund; British Museum, London; AB H. Bukowskis konsthandel; E. Burgstaller, Linz; L. Bäcksbacka, Helsingfors; S. Bäckström, Lund; F. Cederbaum, Linköping; H. Christiansson, Uppsala; CIBA Aktiengesellschaft, Basel; S. Curman; K. Curry-Lindahl; Dagens Nyheter; AB Robert Ditzinger; Drätselkammaren, Borås; Drätselkammaren, Uddevalla; Ecclesiastikdepartementet; Karin Ehrnberg; G. Ekström, Västerås; C. Elmfors, Hemsjö; T. Ericson; S. Erixon; A. Eskeröd, Näsbypark; Esselte Reklam; And. Fischer AB; G. Fischer Aktiengesellschaft, Schaffhausen; Eivor Fisher; Harald Fors & Co. AB; Frenckellska Tryckeri AB, Helsingfors; Föreningen Gamla Vadstena, Vadstena; Föreningen Gotlands fornvänner, Visby; J. Granlund; Elin Gustafsson, Långele; Gustav Adolfsakademien för folklivsforskning, Uppsala; Gusums bruks- och fabriks AB, Gusum; Gästrike-Hälsinge nations Glysisvallurkommitté, Uppsala; H. Göransson; V. Haak, Lönneberga; C. G. Hallbergs guldsmedsaktiebolag; P. Haller, Ängelholm; B. Hallerdt; Hammars glasbruks AB, Hammar; M. Hasse, Lübeck; Gunnell Hazelius-Berg; Heilmittelwerke, Wien; N. Helander, Kumla; B. Hellner; B. Helmfrid, Åby; Hemmens forskningsinstitut; Historielärarnas förening, Bromma; G. Hobroh, Gävle; A. Holmberg; Kersti Holmquist; V. Holstein, Jägerspris; S. Hörstadius, Uppsala; ICOM, Paris; I. Ingers, Lund; S. O. Jansson, Bromma; R. Jirlow, Västerås; J. Johansson, Lidnäs; P. Johnsson, Broby; K. Jonson, Stocksund; E. Jäfvart; Jämtlands läns jaktvårdsförening, Östersund; Jönköpings läns slakteriförening, Jönköping; L. Knudtzon, Vinderen; Kockums jernverks AB, Malmö; Krigsarkivet; F. Krüger, Mendoza; Kungl. biblioteket; Kunstnernes hus, Oslo; O. Källström, Gävle; B. Lagercrantz, Lidingö; S. Lagercrantz, Uppsala; M. Lagerquist, Lidingö; E. Laid; Landsmåls- och folkminnesarkivet, Uppsala; Lantbruksstyrelsen; Birgit Laquist, Örebro;

NORDSTRÖM & SON A.-B.

Firman grundad 1874

Kontor & lagerexp.:

Brahegatan 4

Tel. 67 06 35 (växel)

Butik:

Sibyllegatan 16

Direkt linje: 62 67 60

Stor sortering av:

Skinns & Lädervaror - Pjäxor Tofflor Galoscher

Portföljer Plånböcker Portmonnäer

Handskar Livremmar

Är det inte skönt

*att få rena, välmanglade lakan i sängen och
vita nytvättade banddukar i badrummet?*

Även företag, stora som små, har samma behov av att regelbundet byta ut använt mot nytvättat och välpressat.

Vår erkänt höga maskinella standard och vår 40-åriga erfarenhet borgar för en både skonsam och effektiv behandling av

HUSHÅLLSTVÄTT — HERRTVÄTT
RESTAURANG- och HOTELLTVÄTT

AB NOCKEBY-TVÄTTEN

Drottningholmsvägen 603, Bromma — Tel. 25 25 00

Gustaf Ekholm

Specialité: Linneutstyrlar

STORGATAN 21 · STOCKHOLM

Anna och Elin Larsson, Ekshärad; Franzina Larsson, Långsele; G. Larsson; E. Lehmann, Ankarsrum; Leksands köpmannaförening, Leksand; T. Lenk; Liljeholmens stearinfabriks AB; Liljevalchs konsthall; G. W:son Lilliehöök; J. Lindberg, Björkhagen; A. Lindblom; G. Lindblom; B. Lindén, Uppsala; Birgit Lindmark, Hägersten; L. Linnarsson, Alingsås; The Lithuanian legation, Washington; Livrustkammaren; S. Ljung; LT:s förlag; Ludvigs AB, Kalmar; M. Lundqvist; H. L. Løvenskiold, Nesodden; M. Maget, Paris; Malmö kommunala bostads AB, Malmö; E. Manker; L. A. Meyer, Mo i Rana; P. Michelsen, Köpenhamn; A. Mollstadius, Jönköping; G. Moro, Klagenfurt; Munksjö AB, Jönköping; AB Mälardalens tegelbruk; Nationalmuseet, Köpenhamn; A. Nilson, Göteborg; E. Nilson; Förlagshuset Norden AB, Malmö; Inger Nordenfelt; Nordlysobservatoriet, Tromsø; N. Nordqvist, Bromma; Gertrud Nyberg; E. Oliw, Nyköping; A. Palmqvist, Rämmen; Pastorsämbetet, Jämskö; G. Paulsson, Uppsala; A. Pedersen, Köpenhamn; G. Pettersson, Malung; Publicistklubben; Rapps konsthandel; H. Rasmussen, Köpenhamn; Red. av Beklädnadsfolket; Red. av Färgeriteknik, Göteborg; Red. av Globen; Red. av Jorden runt; Red. av Lantarbetaren; Red. av Lantmannen; Red. av Metallarbetaren; Red. av Nordisk boktryckarkonst; Red. av Rig; Red. av RLF-tidningen; Red. av Skogsindustriarbetaren; Red. av Svenska Dagbladet; Red. av Svenska museer; Red. av Urnyheterna, Malmö; R. Redfield, Chicago; M. Rehnberg; Reinholds bageri AB; Rijksmuseum, Amsterdam; Rikets allmänna kartverk; Riksdagsbiblioteket; AB Rococo-möbler, Fredriksdal; L.-G. Romell, Djursholm; S. Rönnow; J. L:son Samzelius, Uppsala; S.-D. Sanne; I. Schnell, Nyköping; A. Schück; Å. Segersten, Solna; C. C. Sjödén, Svartsjö; Skellefteå landskommun, Skellefteå; AB Skinnkonfektion, Borås; Skolan för bokhantverk; S. Solders; Stadsbiblioteket, Göteborg; Statens järnvägars presstjänst; A. Steensberg, Köpenhamn; Brita Stjernswärd; Stockholms högskola; Stockholms stadsarkiv; Stockholms stads auktionsverk; Stora Mellösa kommun, Stora Mellösa; K. Straubergs, Aspudden; Svenska Amerikalinjen; Svenska boktryckareföreningen; Svenska folkdansens vänner; Svenska garveriidkareföreningen; Svenska jägareförbundet; Svensk-franska konstgalleriet; AB H. Swenson, Västerås; S. Svensson, Lund; Sveriges bageriidkareförening; Sveriges ornitologiska förening; S. Svärdström; Siri Söderman; I. Talve, Solna; Tekniska högskolans bibliotek; Telestyrelsen; C.-H. Tillhagen, Lidingö; Trafik AB Grängesberg—Oxelösund; I. Tunander, Falun; Universitetsbiblioteket, Bergen; Universitetsbiblioteket, Lund; Universitetsbiblioteket, Uppsala; Wahlström & Widstrand; S. Wallin; N. Valonen, Helsingfors; H. Wassén, Göteborg; R. Weiss, Zürich; H. Welin, Skara; B. Wester, Sollentuna; Cecilia Wetter, Lidingö; E. Wettergren, Linköping; L. Wickström, Karlstad; H. Widén, Göteborg; K. Rob. V. Wikman, Åbo; Värmlands läns landstings kommitté för utforskande och bevarande av minnena av finnkulturen i Värmland, Karlstad; Värmländska sällskapet; D. Yde-Andersen, Köpenhamn; AB Ätvidabergs industrier.

Nordiska museets arkiv:

Bib Adelsköld; Berta Almqvists dödsbo; H. Andersson, Stuvsta; Monica Aurivillius; G. Berg; A. Billow; A. Borg, Linköping; H. Carlheim-Gyllensköld, Bromma; C. Cedercrantz' dödsbo; Carola Cederströms dödsbo; Ellen Dahl-

Frö & blomsterlökar
AB NORDISKA FRÖHANDELN
STOCKHOLM

VIKTOR PETTERSSONS RÖRLEDNINGSFIRMA

Utför: gas-, vatten-, avlopps- och värmeledningar
Stjärngatan 4 · Tel. 310437, efter kontorstid 370706, 264779

försäkra i **HANSA**

vi hjälper Er
gärna med
försäkringarna

I dag — och varje dag sedan 1888 tar man
fler bilder (fler än med någon annan film)
med Kodak Plus-X i kameran.

Kodak — ett varumärke sedan 1888

AB Olof Nyberg

Byggnads- och inredningsglas
Speglar och sliperi

Uppsättning av kakelugnar (även antika)
öppna spisar, isolering, plattsättning
JOHN ERICSSONS PLATTSÄTTNING AB
NORR MÄLARSTRAND 74 · TEL. 520220

berg; O. Engkvist, Gröndal; Elisabet Falk; C. E. Fritzes kungl. hovbokhandel; Karin Hanses; Agnes Hansson; Gunnel Hazelius-Berg; Alma Hedin; B. Hillgren; N. W. Hörstadius, Borås; Institutet för folklivsforskning; L. Jonasson; R. Klingspor; Bessie Kreugers dödsbo; Ruth Landén, Örebro; Dagmar Landelius; C. C:son och Margit Leijonhufvud; Elsa Lindberg; E.-F. Lindberg; A. Lindblom; S. Ljung; J. Lundgren, Nälden; Nordisk Rotogravyr; R. Odencrants, Hägersten; M. Rehnberg; L. G. Romell, Djursholm; C. G. Rosenberg, Svartsjö; Karin Smirnoff, Bromma; Statens Historiska Museum; Elisabet Stavenow, Uppsala; Brita Stjernswärd; Svenska nationalföreningen för tuberkulos; A. Swärd; Södermanlands hembygdsförbund; Ellen Thollander; E. Wibeck, Tännö; E. Wibom, Råsunda; Vitterhetsakademien; Wästfeldts Foto, Jokkmokk; A. F. Åbergs dödsbo; A. Ödmann.

S k a n s e n:

Bib Adelsköld; S. Ankar; J. Askerberg, Södertälje; Karin Björkman; K. Bornesten; G. Bäckström; C. Cedercrantz' sterbhus gm E. Nathorst-Böös; Carola Cederströms sterbhus; B. Danielsson; N. Edelstam; E. Gottberg, Lidingö; Margit Hallberg; N. Hansson; Gerd Henriksson; B. Hillgren; Agnes Holmberg; J. Holmén; Signe Högman; Sofia Jansson; Birgit Johansson; Britta Karlsson; Ulla Karlsson; Louise Leuhusens sterbhus; Mary Lindholm; G. Lindström; Hedvig, Frida och Ebba Lundberg; Monika Lundgren; L. Näslund; Lotten Ohlson; Solveig Palmé; Cecilia Pantzerhielm; Maja-Lisa Pettersson; Viveka Rabe; Erika Roos; Kerstin Sjöqvist, Stocksund; O. Strandberg; A. Sucksdorff, Överenhörna; Kerstin Vennersten; Maud Videll; Anna och Gerda Ödman.

Vår specialité:

LAX • FÅGEL • VILT

EGNA RÖKERIER

NILS FRIDELL

ÖSTGÖTAGATAN 37

Tel. 423917 - STOCKHOLM - Tel. 423918

Halldins Åkeri & Renhållningsverk

Utför transporter och gårdsrenhållning

samt levererar grus och sand m. m.

Entreprenör
för Skansen

Infördras offert Tel. 46 05 33

Nordiska museets och Skansens årsbok

Fataburen

kan nu köpas till nedsatt pris

årgångarna 1931–1952 à 2:50

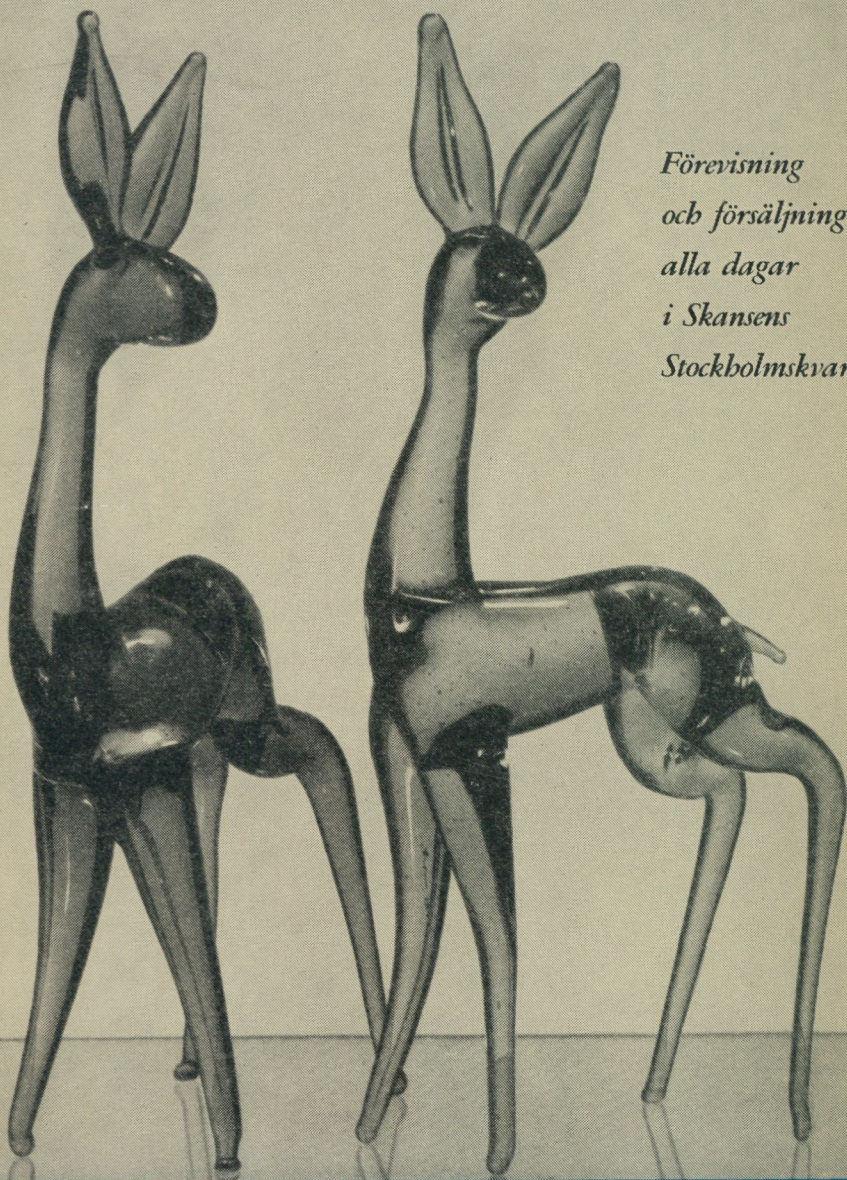
årgångarna 1953–1954 à 5:–

genom

NORDISKA MUSEETS BOKFÖRMEDLING

Som bilaga medföljer i denna årsbok ett prospekt
angående planschverket *Bilder från Skansen*.

Vackert glas från Glasbyttan

*Förevisning
och försäljning
alla dagar
i Skansens
Stockholmskvarter*

Årskort till Nordiska museet och Skansen kostar 14 kronor,
varvid årsboken Fataburen medföljer.
Fataburen separat kostar 10 kronor.